

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal

Buiv. Regele Ferdinand 22.
(Józsai főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat.)

Sürgönycím: Közlöny, Arad

Telefonszám

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Éves évre 600 Lei
Fél évre 300 Lei
Negyed évre 150 Lei
Havonta 50 Lei

Művészek díjazása szerint.

Megjelenik naponta reggel

Egyes szám ára 3 lej, vasárnap
4 ól. Securitétem 50 baniva
több.

Havi 10 százalék...

A pénzügyi pangás, vagy mint általában nevezik: a pénzhány, új helyzetet teremtett a közgazdasági életben. A pénz elbujt, a pénzforrások kiapadtak és a pénzszomjas kereskedelem, ipar és üzleti vállalkozás új bugyogó források kutatására kényszerült. A „kölcson” respektust kiváltó fogalom má változott. Megkezdődött egy új spekuláció a pénzzel és úgy a köcsönök magánosok, mint a pénzintézetek nyugodtan szübhöltek a polgári hat és nyolc százalék kamatrendszer, amelyre a múlt egész hitellete felépült és egyszerre hivatott mindennapi életünkbe a havi öt-nyolc-tíz százalékos kamat. Hosszu lejáratú amortizációs kölcsönök csak mint a múlt dertis emlékei élnek, az öt és tíz százalékos havi kamatra kiadott pénzek máris terméke három hónapra terjed és a nyújtott kölcsön fejében legalább kétszerannyi kézizálogot kell a kölcsönt igénybevevőnek biztosítékul adni. A kereskedő és vállalkozó a nagy pénzhány közepette rá van utalva arra, hogy még ilyen módon is kölcsönt szerezzen, ezt természetesen be kalkulálja az

üzletébe és ha az általános drágaság egyik kiinduló pontját keressük, nem kell messzire mennünk, hogy megtaláljuk.

A vagyontukott aradi bórnagy kereskedő esete hí tükre a mai közgazdasági helyzetnek, amely egészen más, életképesnek, egyáltalán nem mondható. Ha erkölcsstelennek bélyegeztük a kereskedőt, aki tudja, hogy ilyen horribilis kamatok mellett el kell pusztulnia, és azért mégis igénybe veszi a drága kölcsönt, akkor erkölcsstelennek kell bélyegeznünk a kölcsönt nyújtót is, mert annak is tisztában kell lenni azzal, hogy minos az a cég, amely huzamosabb ideig képes fizetni egy nagyobb összeg után a havi ötöt vagy tízet. Hisz ilyenformán ha valaki százezer lej tőkével rendelkezik és azt kádja havi tíz százalék kamatra, egy év múlva minden munka nélkül százhuszezer lejt kap csak kamat fejében. Ebből az összegből gondtalanul megélethet. Ez a százezer lej megfelel 2500 bébeli koronának, ami pedig még a jó időkben sem képviselt olyan összeget, amivel nyugodtan vissza lehetett volna vonulni a munkától, mert ez az összeg a legjobb számitás mellett sem kamatozott többet

évi 150 koronánál. Ez a vagyontukott bórkereskedő, de a hozzá hasonlók többiek is, képtelenek olyan üzleti hasznot elérni, hogy huzamosabb ideig fizethessék a horribilis kamatokat. Még a legnagyobb konjunktúra mellett is csak ideig-óráig tarthatják magukat a felszínen, amint pedig a rossz konjunktúra első erősebb hullámvérése vé-

gígcsap rajtuk, menthetetlenül elmerülnek.

A kereskedelmi morál szempontjából előreláthatólag jótékony hatással lesz a kelevény felfakadása. A bekövetkező bírói eljárás fogja igazolni, vagy megtagadni a hasonló fizeti erkölcsök polgárjogát Erdélyben.

Éves vita a görög parlamentben.

(Vihar az amnesztia-rendelet miatt. — Tiltakoznak a görög király ellen emelt vádak miatt.)

Athénből táviratozzák: A görög nemzetgyűlés tegnap viharos ülést tartott. Napirendre került az ellenforradalmi tevékenység miatt elítelt egyénekre vonatkozó amnesztia-rendelet megszavazása. A javaslatot az ellenzék nyújtotta be és kérte a nemzetgyűlés hozzájárulását. A forradalmi kormány a javaslat ellen foglalt állást és hangsúlyozta, hogy ebből kabinetkérdés lesz. Pangalos miniszter tovább ment és kijelentette, hogy az ellenforradalmi mozgalmakban sok magasrangú tiszt vett részt és ezek még mindig szabadon járnak ahelyett, hogy elítéltek volna őket. — Ezek között van a görög hadsereg

jelenlegi vezérkari főnöke, Vlahopoulos tábornok is. Korai tehát ez időszere amnesztia-ra gondolni, mikor még sokakra büntetés vár. Pangalos miniszter kijelentése a látnos megdöbbenést kelthet. Rodonul függetlenségi képviselő szövegeit fel ezután. Erélyesen követelt az amnesztia-t az ellenforradalmi mozgalmakban elítelt egyének számára.

— Azt hangoztatták, — mondta, — hogy a király is részese volt az ellenforradalmi mozgalmaknak, eddig azonban még bizonyítékok nem merültek fel ellene. Nem elég egyszerű kijelentéseket tenni, hanem adatok kellene az ilyen su-

A Habsburgok tragédiája.

(Ellentétek a császár és a trónörökös-pár között.)

Báró Margutti Albert volt császári és királyi főhadsegéd memoárjainak egyik rendkívül érdekes részletét közöljük itt, amely megvilágítja az utolsó Habsburgok tragédiáját. Különösen figyelemre méltók azok az intimitások amelyek a császár és a meggyilkolt trónörökös-pár viszonyát jellemzik.

A császár elég hosszú beszélgetésre fogadta magánál a trónörökös és a feleségét, ennek a során mindenki megfigyelhette, hogy a hercegnő milyen erőlködéssel igyekezett fölkelteni maga iránt az uralkodó figyelmét s megnyerni annak a jóakarátát. Ezt a fránya nagybácsit azonban nem volt könnyű dolog befogni! A hercegasszony hiába pazarolta fáradságát. Mi pedig, amikor visszaszálltunk vagonjainkba, azt kérdeztük magunktól, milyen szerepet játszik majd ez az asszony, ha fölemelkedett a trón lépcsőjéhez; nem

egy aggodalmas jóslatot hallottam ebben az irányban.

— Gróf Paar, aki optimistább volt, mint mi, megnyugtatót bennünket:

— Nem fog több vizet zavarni — így vélekedett. — mint M. Viktor Emanuel olasz király morgatikus felesége, Mirafiori grófnő, akinek a létezéséről nem is tudott a világ.

Hogy ez a kijelentés, amelyben különben semmi rossz szándék sem volt, eljutott-e a trónörökös nő füléhez nem tudom. Egy napon azonban, amikor későbbi időkben szolgálati ügyben jelentkeztem a Belvédérében, a főhercegasszony hivatott és közel lépve hozzám, szemtől-szemben ezt mondotta:

— Gróf Paar párhuzamot vont köztem és Mirafiori grófnő között; ezt tudom. Mondja meg neki ez az összehasonlítás sántit és nagyon haragszam érte. Mert gróf Paar elfelejti, hogy az én születésem és a Mirafiori grófnőé között olyan különbség van, aminek

a számonkivül hagyását nem tűrhetem. Pfuj! Én nem vagyok Mirafiori grófnő és nem is leszek oha!

Amint látni lehet, Hohenberg hercegnő ezáltal levetette álarát; azonban több más alkalommal is világosan kifejezésre juttatta, hogy milyen irányba törnek az ambíciói.

Ugyannyira, hogy a császár elméjében gyanu ütött tanyát és nem távozott onnan többet. Az a gondolat, amely az uralkodó álmatlan éjtszakáit megkísértette, a következő volt: Ugy gondolta, hogy ez a becsvágyó emberpár, nem mondvá le arról, hogy idősebbik fia számára igyekezzék a trónt biztosítani, nem fog visszariadni semmitől, hogy érvénytelenítse azt az ünnepléses esküt, amelyről fentebb beszéltünk. Miután Ferenc Ferdinánd és a római kuria között kitünő viszony volt, egy ilyen kísérlet magában véve nem látszott lehetetlennek; annál is inkább, mert már most is merültek föl bizonyos kétségek s egyes kánonjogi tudósok, közöttük

Mgr. Mayer udvari lelkész arra az álláspontra helyezkedtek, hogy a trónörökös leendő gyermekei örökösödési jogáról lemondó eskü érvénytelen, mert azt akkor még nem létező személyek nevében tették le.

Az uralkodó, akinek semmi sem fekdött a szíven jobban, mint a családi vér tiszta megőrzése, reszkett ezekkel a rémképekkel szemben, Ferenc Ferdinánd pusztá megpillantására úgy találta, hogy megmagyarázhatatlan rossz érzés és azokatlan izgalom vesz erőt rajta. Ilyenkor azután tragikomikus helyzet állt elő: Ferenc József parancsoló modor mögé rejtette a félelmét, Ferenc Ferdinánd pedig száraz és nyers modorral leplezte a zavarát. Érthető, hogy amikor ilyen kölcsönös feszélyozottsággal álltak egymással szemben, ezekben a beszélgetésekben nem volt sok mulatságos vagy szórakoztató; ezért aztán csak a legszükségesebb érintkezésre szorítkoztak egymással szemben.

Hohenberg Zeófia kétségteletül

tyos vádalkalmatosságához. A függetlenségi képviselő szavai ny...

Akik az uccából élnek. (2. A cipőtisztítók.)

Nem régi intézmény nálunk, alig öt éves. Mint majdnem minden praktikus ötletnek, úgy ennek is Amerika a szülőföldje, ahol nagyon sok milliomas került ki az egykor földhözragadt cipőtisztítók sorából. Persze ezzel korántsem akarjuk ábrítani, hogy minden cipőfényesítő idővel milliomas lesz. — Hyesmit csak a boldog Amerika tudott produkálni, most azonban már ott is csak mint régi legenda szerepel. Nálunk még aránylag elég kevés van belőlük, egészen lehetetlen vannak. Ha nincs dolguk, összeállnak a szintén unatkozó bordárokkal és megtárgyalják a napi eseményeket. Közben időt vesznek maguknak, hogy egy-egy járőrelőt figyelmeztessenek, hogy ilyen cipővel nem illik a körzóra menni, meg aztán nem is érdemes, mert csekély hat lejtért, miniatűr tükröt csinálnak belőle. Kíváncsiak voltunk, hogy vajjon mennyit kereshet naponta egy cipőtisztító és ezért beszédbe ereszkedtünk néhányval, amint éppen a cipőkrém drágulását tárgyalták.

— Nagyon keveset keresünk, pedig igazán olcsón dolgozunk. Az egész bagatell hat lej. Erre már nem állhattuk meg, hogy ne kérdezzük:

— Honnan tanulta meg azt a bagatell szót? Ránkértezt, elmosolyodott és azonnal rávágta: — Ne künnk is szabad művelődni. Olvastam egy könyvben, aztán megkér

mén óriási zaj tört ki, amely az ülés végéig sem tilt el.

deztem egy urtól, hogy mit jelent és azóta én is használom.

Ekkor megállt ott egy uriember és gyors cipőtisztítást rendelt. Erre felémfordult a művelődő cipőtisztító és megkért, hogy látogassak el máskor is, hogy folytathassuk a „társalgást“. Ezután felkerestük a legrégebbi cipőtisztítót Heretik Istvánt, akit népszerűen Turki bácsinak neveznek, mert enyhébb időben török fezzel a fején járkál. Most a meglehetősen csipős időre való tekintettel, egy kálapot vett fel a feze fölé. Megkérdeztük, hogy vajjon mennyibe kerül ma egy felszerelés.

— A legszegényebb ezer-ezeröttszáz lej, olyan mint az enyém az ma háromezer lejt kóstál. — Hogy mennyit keresünk? Legfeljebb naponta hatvan-hetven lejt tisztán. Ebből nem nagyon lehet ugrálni, mert heten vagyunk hozzá. Feleségem, én és öt gyerek. Most a nagy hidegben még rosszabb, senki sem akar tíz percig egy helyben megállni, pedig mi még jobban fázunk, mert még csak a kezünket sem tehetjük zsebre.

— Maga is hat lejtért tisztít?

— Persze, hisz kartellben vagyunk. Nem fogunk egymás ellen dolgozni.

Sóhajva megfordultunk és továbbmentünk. Haladunk a korrak nemcsak a nagy vállalatok, még a cipőtisztítók is kartellit alkotóknak. Amikor visszafelé haladtunk a kor

zón, egyiknek sem volt már dolga és a nemes cipőtisztító kartell egy csoportban állt. Talán csak nem áremelésről beszélnek? Közlebb mentünk és figyelni kezdtük a beszédet. Éppen a művelődő tisztító beszélt.

— Ajánlom nektek Kroczer műveit, abból tanulhattok. Egész olcsó, kötetje husz lej ócskán. — És a többiek áhítatosan figyelték beszédét. (m. r.)

Berlini levél.

(Vége a külföldi invázióknak. — Van elég élelmiszer, de nagy a drágaság.)

(Berlini levelezőnkől.) Olyan lódukt, mintha a Himalája tetejéről akart volna a végtelen mélységek feneké felé, aztán megakadt mégis valahol a levegő egy sűrűbb fátolyában és azóta ott lóg „biztos talajjal“ a lábai alatt. A biztos talaj persze nagyon is gyenge bordákon épült. A bankóprés megszűnése, a világtőzsde játékos kedvének a francia frankhoz fordulása; ez minden és mégis elég arra, hogy Berlin és épígy egész Németország egyik napról a másikra külsőleg és belsőleg megváltozzék.

A külső változás mindenekelőtt abban nyilvánul, hogy a külföldi invázióknak vége és hogy a legtöbb ember ma mégis németül beszél a berlini uccákon és a német vonatokon. Amit a németek megtartottak maguknak a pár esztendő „világközpontból“ az I. az annak idején importált, főleg az orosz nők által meghonosított jólöltözködés és feltűnően kifestett arcolk; 2. a

világ leegszemtelenebb és legzsarolóbb szobaasszonyai, akik nem tudják, mit kezdjenek az ujra ruházkodott szobákkal, de akik az istenért nem mennének lefelé az áráikkal.

A falusi lakosság bizalmatlansága megszűnt a pénzzel szemben és így van elég élelmiszer az üzletekben. És míg azelőtt kézzel firkantott cédulák jeleztek a közönségnek, hogy: a „zsir elfogyott“, „kenyér nincs“, addig ma nagy nyomtatott plakátokon olvasható, hogy a „Manganine olcsóbb“; „Le szállított árak“, „Rakotárkárúsítás“ stb. — De még akkor, a rossz pénz és a drágaság idején kigyóvonalak álltak az üzletek előtt és kapkodták el, amit elkapkodhattak, addig ma csak a kirakatok előtt áldogálnak az emberek és nem tudnak vásárolni, mert nincs pénzük és így az olcsó áru is megfizethetetlenül drága. — Pedig ma több embernek volna ideje kiállni a kigyóvonalba az üzletek elé, mert a munkanélküliek száma legakább a százszorosára nőtt ezalatt a pár hét alatt.

A márka megerősödésével a külföld részére a német áru nem áru többé, hisz bárhol, még Amerikában is a fele pénzért tudja megszerezni ugyan azt. — (A német könyv pl. feleannyiba kerül, ha Svájcban, vagy Ausztriában veszi mint magánál a kiadónál Németországban.) Az export pang. A gyárak százai állnak és az éltető munka helyett munkásokkal dobznak az uccára s a piacra és a szerencsésebbek utlevéletet szereznek valahová, akárhová, ahol értékesíthetik

az agent provocateur szerepét játszotta mindezekben a dolgokban, 5 volt az, aki férjét rávette, hogy a császárral nagyhangon beszéljen.

— A császár már öreg és gyöngye — iméltette szüntelenül — nem látod, hogyan hanyatlanak a képességei napról-napra?

A jó békeség kedvéért Ferenc József megint csak kapitulált, alkalmazkodva ahhoz a szabályhoz, amely annyi szerencsétlen férfi irányelve: „Anything for a quiet life.“ (Mindent a nyugodt életért!)

„Két kormányos elűlyeszi a csónakot“ — mondja egy török közmondás. Két kocissal a bakon az állam szekere sem haladt jobban előre; mert ha a császár de facto császár marad is, a maga részéről Ferenc Ferdinánd is tekintélyes befolyással rendelkezett, s anélkül, hogy valamilyen hatáskörrel ruházták volna föl, anélkül, hogy akármilyen felelősséget viselt volna, beleütötte az orrát minden intézkedésbe, ezt a rendelkezést meghiusítva, azt késleltetve, egyszóval beavatkozva a legfontosabb és legtitkosabb dolgokba. Hohenberg Zsófia ahelyett, hogy zablá lett volna, sarkantyú volt mellette. Ez az asszony, aki

tipusa volt a óvatosan becsúgyzó és nagyszabásuan kacér nőknek, napról-napra nagyobb befolyást nyert a főhercegre; 6 keverte mindenben a kártyákat. Meg lehetne neki bocsátani, ha ez legalább az állam érdekében történt volna, a hercegnő azonban csak saját érdekeit és önső céljait követte. A trónig akart fölemelkedni.

Érőkódései részben sikerrel jártak. Személyét rá tudta kényszeríteni a szász, a román, maj később a berlini udvarokra, gögös orra legalább ezeken a helyeken élvezhette a hódolat tömjénjét. Bizonyos fokig így be tudta csapni a világot s úgy tudta föltüntetni önmagát, mint a férje egyenrangú társát.

Ennek a fényes képnek azonban meg volt a maga árnyoldala is. Amint visszatért a monarchia határai közé, hogy úgy modjuk, újra Hamupipőke lett belőle és liába kísérletezett nagyratörő álmainak a megvalósításával. A közvélemény, azzal a helyes érzéssel és csálhatatlan ítéllettel, amely jellemzően szokta, továbbra sem látott benne mást, mint egy „balázra evett főhercegnő“-t, miután pedig ennek a főhercegnőnek érdemei nem voltak, elkerül

ték és messzire futottak tőle. Hohenberg Zsófia, akit a császár időközben hercegnői rangra emelt, emésztődött emiatt és várta az elégtétel idejének a megérkezését.

Erre áhitott alkalom következett 1914 júniusának a végén, amikor Ferenc Ferdinánd az ott rendezett nagygyakorlatok meg szemlélésére Boszniába utazott. Ha sikerül a férjét rábírnai arra, hogy a tartomány fővárosában, Sarajevóban bizonyos időt töltsön, a hercegnőnek nyert ügye van, mert az urát ott fölkeresheti és módja nyílik arra, hogy jövő dicőségének teljes ragyogásában parádézzék a trónörökös oldalán.

Ferenc Ferdinánd nem akadémizálta s katonai irodája ezen az alapon dolgozta ki az utazás programját. Ki dihgöngött emiatt? Az agg uralkodó, aki kifejezetten megtiltotta, hogy az ilyenajta ügyekben az ő hozzájárulása nélkül határozzanak.

Ők azonban már Boszniában voltak, amikor a dologról értesült s egyetlen bosszúja az a terv volt hogy elkerüli a trónörökös, majd ha visszaérkezik s ebből a célból rögtön Ischlbe utazott.

1914 június 28-án a kora délutáni órákban itt érte a sügöny

amely a kettős gyilkosságot jelentette. Ezt illetőleg ime néhány részlet, amely gróf Paartól származik, aki gyakran játszott Hiob szerepet az uralkodó mellett.

„Az esemény hírére a császár összeroskadt karosszékében az íróasztal mellett, mintha villamos framesapás érte volna. Hosszu ideig mozdulatlan maradt s lezárt szemmel tragikus hallgatásba burkolózott. Végül fölemelkedett, végig támolygott a szobán, a legnagyobb izgalom zsákmánya volt, szemei zavartan forogtak üregeikben.

— Irtózatos... irtózatos... — ez volt az egyetlen szó, amely elröppent az ajkáról. Végre úgy látszik, egy kissé ura lett önmagának, mert hirtelen, mintha önmagával beszélne, így kiáltott föl:

— Büntetlenül nem lehet a Mindenhatóval dacolni... Azt a rendet, amelyet sajnos! nem volt erőm megvédelmezni, egy magasabb akarat visszaállította...

Ez volt minden. Az uralkodó elhatározta, hogy rögtön visszatér Bécsbe.

Az uralkodónak ez a főkiáltása rendkívül fontos, mert elárulja mi történt a szívében. Kiderül

a karjaikat és nem kell a teli kirakatok előtt az éhenhalással küzdelem. A kivándorlások főcélja: Amerika, Szerbia, Románia, Magyarország.

Igy az előkelő és munkásnegyedekben egyaránt sivár az élet. Itt a munkanélküliség, ott a spekuláció és az export megszűnése és a

külföldiek elmaradása miatt: csak valami nagy várakozás illik a jelken: hogy talán a jó márkához a kereset is újra „biztos talajt” kap a lábai alá. A kávéházak, mulatók, színházak épüget pangának, mint az izleték. Csak a rendőrségi őrszobák vannak tele: betörőkkel és koldusokkal.

A kétmillió bukás hőse.

(Ki volt Klein Sándor? — Bukaresti hitelezők érkezték Eradra. — Jogi vélemények.)

(Saját tudósítónktól.) A kereskedelmi világban kívül, a bírósági és jogászörökben is nagy érdeklődéssel tárgyalják Klein Sándor aradi börtönkereskedő bukását, aki hét főn ügyvédje dr. Lichtiusz István útján kényszerregezési eljárás elrendelését kérte maga ellen, hitelezőinek 20 százalékos ajánlott fel és másnap ismeretlen helyre távozott Aradról. Lapunk tegnapi számában leközöltük a hitelezők névsorát, akik két és félmillió lejt kölcsönöztek a fizetési zavarok közé jutott börtönkereskedőnek. A bíróság dr. Popovici Sever ügyvédet — mint megírtuk — kinevezte vagyon gondnokká és a kényszerregezési tárgyalás napját március 15-ére tűzte ki. A mai napon Aradra érkeztek Silbermann E., Edelstein Dávid és Heinrichsohn Adolf bukaresti nagykereskedők, akik összesen 296.000 lejt hiteleztek Klein Sándornak. A bukaresti nagykereskedők dr. Popovici vagyongondnoknál megbeszéléseket folytattak.

A Közöny munkatársa felkérte dr. Lichtiusz István ügyvédet, Klein Sándor megbízottját, aki a

helőle, hogy Ferenc József első érzése ez alkalommal a borzalom volt, amelyet hamarosan nyomon követett a fölszabadulás. Ugy érezték, megszabadul éjszakáinak kísértő rémétől: attól a gondolattól, hogy Ferenc Ferdinánd morgantikus házassága, trónja pusztulását vonhatja maga után. A császár szavából kiderül annak a föltevésnek a képtelensége is, hogy már ezen a délutánon előre látta volna a háboru lehetőségét. A katasztrófáról szóló hír csakis ezeket a személyes természetű megmozdulásokat idézte elő lelki világában.

Az uralkodó tehát Bécsbe utazott, ahová 29-én délután érkezett meg. Károly főherceg várakozott rá Penzingben az állomáson, ahonnan együtt Schönbrunnba hajtottak.

A fiatal főherceg, aki a tulajdonított gyönyörök következtében 1906-ban meghalt Ottó főherceg fia volt, így hirtelen a világ színpadjának az előterébe került. Minden szem az öröm és a nyugtalanság keverékével szegeződött rá. Az ifjuság teljes kivirágzásában, azokkal a tulajdonságokkal ékesítve, amelyek meg szokták nyerni az emberek szívét, clientálhatatlan rokonszenvet ébresztett mindenki: azonban mit lehetett építeni a tehetségeire? Pillanatszerűen egyszerre aratva le a nép rokonszenvének és a császár kegyének virágait, sokkal kedvezőbb előjelek között vezetődött be a hatalomba, mint meggyilkolt nagybátyja.

bukott nagykereskedőt és a kény szerezéségi eljárás lefolytatásáról a következőket mondotta:

(Klein Sándor karrierje.)

— Klein Sándor rendkívül könnyelmű ember volt. A múlt hét végén felkeresett és felhatalmazott arra, hogy kényszerregezési eljárás elrendelését kérem a bíróságtól és 20 százalékos ajánljak fel a hitelezőknek. Két nappal ezután eltűnt Aradról, Büntvádi feljelentés a mai napig nem érkezett ellene és így teljesen felesleges volt eltávoznia Aradról és itthagyni feleségét két és fél éves beteg gyermekével a legnagyobb nyomorban. Nem hiszem, hogy Klein Sándor Amerikába szökött, mert ezáltal maga ellen cselekedne. Felesége legutóbb Budapestről kapott tőle levelet, amelyben azzal biztatta, hogy még a hét folyamán visszajön Aradra.

— A fiatal, alig 30 éves Klein Sándor egy bank nélkül nyiotta meg börtönkereskedését Aradon. Először egy kétszáz ezer lejes kölcsönt vett fel, mivel csak nagyban dolgozott. A kedvezőtlen konjunktúra azután arra kényszerítette, hogy állandóan újabb hitelekkel vegyen igénybe, közben az első hitelezők, a váltókat megóvatolták, állandóan szorongatták és így nemcsak óriási kamatokat, hanem nagy per költségeket is kellett fizetni. Novemberben még csak egymillió lejt tartozása volt, ami két hónap alatt két és fél millió lejre ugrott. A legutóbbi napokban már arra kényszerítették Klein Sándort, hogy a frissen érkező börtönraját poton érte eladja és ebből a kis összegből fizette ki azután hitelezőinek a kamatokat. Megtörtént, hogy százezer lejt értékű árut 40 ezer lejért sűrűsen eladott és a kapott pénzen az óriási kamatokat törlesztette. En csak a kényszerregezési tárgyalás elintézésére kaptam Kleintől megbízást, a továbbiakra nem.

(Érdekes jogi kérdések.)

Klein Sándor bukása érdekes jogi vitákra adott alkalmat. Széles körben tárgyalják, hogy a polgári bíróság a hitelezők által követelt kamatokat nem fogja-e uzsora kamatoknak minősíteni; a kézzizálog hitelezőknek nem kell-e kézzizálogot, vagy ha az elárverezés megtörtént, annak értékét (csőd elrendelése esetén) a csődtömegbe viszszaosztogatni és végül, hogy a

bukott nagykereskedő, vagy a kézzizálogos hitelezők, akik óriási kamatokat szedtek nem kerülnek-e büntetőbíróság elé?

A Közöny munkatársa beszélgetést folytatott több aradi bíróval és a kereskedelmi ügyekben jártos ügyvédekkel, akiknek a vitás jogi kérdésekre adott véleményüket a következőképpen csoportosíthatjuk:

Uzsora kamatoknak minősíthető-e a bíróság a kézzizálog ellenében adott havi 10—8—6 és 5 százalékos kamatokat?

— Az 1883. évi kereskedelmi törvény határozottan kimondja, hogy az évi 8 százaléknál magasabb kamat, uzsora kamatnak minősíthető, ha a hitelező a segélykérőnek ügye-fogyottságát, tudatlanságát, vagy szorult helyzetét akarja ezzel kihasználni. Ugyanezen törvény másik paragrafusában azonban azt tartalmazza, hogy a törvényszéki bejegyzett kereskedőtől, bármilyen nagy kamatot szedhet a hitelező haszonrészesedés címén, mert a kereskedő a kölcsönvett pénzt állandóan haszonra fordítja.

Be kell-e szolgáltatni a kézzizálogot?

Aradiak Budapesten.

(A volt jószágigazgatósági tisztviselők karrierje.)

(Saját tudósítónktól.)

Aradon széles körben ismerték dr. Réthfalvy Jenőt, aki évekig a jószágigazgatóságnál működött, mint segédtitkár. Az aradi társaságoknak kedvelt tagja volt, előző kény modoráért mindenki szerette. Még 1917-ben felkerült Budapestre a földmivélségi miniszteriumba, ahol azóta szép karriert futott meg. Még ugyanabban az évben titkárrá nevezték ki, majd a következő év őszén jószágigazgatósági tanácsos lett és alig pár hónap múlva már mint főtanácsos egy fontos hivatala vezetését vette át, most pedig a földmivélségi miniszterium jóléti intézetének vezetőjévé avansált és megkapta a miniszteri tanácsosi rangot. A nagyképzetségi tisztviselő gyors karrierjének Aradon igen sokan örülnek. Réthfalvy, akinek Aradon közeli rokonsága van, a legközelebbi időben huzamosabb időre Aradra jön. Az aradi jószágigazgatóságtól annak idején többen mentek fel Budapestre aradiak, akik közül már csak öten vannak aktív állami szolgálatban. Réthfalvy miniszteri tanácsos. Nagy József és Kovalszky Kálmán jószágigazgatósági tanácsosok, Vasváry Kálmán jószágigazgatósági titkár és Odor Béla gazdasági felügyelő. Dr. Bajtav Mihály, jószágigazgatósági főtanácsos, akinek Aradon irodalmi sikerei is voltak, azonkívül Tomcsányi Delizár főtanácsos, dr. Né-

zálogot, vagy annak értékét a csődtömegbe?

— A bíróság által kinevezett vagyon, vagy csődtömeggondnok, mindazokat a kézzizálogokat (elárverezés után pedig azok értékét) peresítheti, amelyek alapján szolgáló követelések a csőd kimondása előtt hat hónappal jártak le. A hitelezőknek ugyanis már akkor sem szabad az adóstól a hitel összegét elfogadni, ha fizetésképtelenség előtt áll, mert az adós összes ingóságának és ingatlan vagyonának a csődtömegben van helye. A bukott kereskedő aktívait azután a bíróság egyenlő és arányos kvótákban osztja szét a hitelezők között.

Klein Sándor, a bukott kereskedő, vagy a kézzizálogos hitelezők kerülhetnek büntetőbíróság elé?

— Klein igen, de csak abban az esetben, ha hitelezői kajátságára törekedett és ellene emiatt büntvádi feljelentés érkezik. A kézzizálogos nagy kamatot szedő hitelezőket csak abban az esetben nem érheti illdőzés, ha szerződésileg megállapodtak abban, és ezt írásban igazolni tudják, hogy a hitelező, a kölcsön adott tőkéből haszonrészesedés illeti.

metty Béla tanácsos és Nádossy Emil kincstári ismét megváltak az állami szolgálatól.

Sport.

— Ma, vasárnap országos birkózóverseny az AMTE. rendezésében a Munkás-Othion nagytermében. A versenyt érdekessé teszi a nagyszámu vidéki benevezés. A küzdelemben az ország legjobbjai vesznek részt. Előmérkőzések d. e. 10 órától és d. u. 2 órától. Döntő mérkőzések este 8 órai kezdettel.

— Az aradi „Meteor” kerékpárklub f. hó 27-én hirdetett közgyűlése közbejött akadályok miatt elhalasztott.

• — Torna- és vívóestély. Az aradi római kath. főgimnázium ifjusága 1924. évi január hó 27-én (vasárnap) d. u. fél 6 órakor Strifler F. tanár vezetésével I. torna- és vívóestélyt tartja az iskola tornatermében, melyre a t. szülőket és a testnevelés barátait tisztelettel meghívja a Rendezőség. Sorrend: 1. Szabadgyakorlatok fabotokkal IIIc. leányoszt. 2. Kezdők olasz törvívó iskolája. Fiúk. 3. I. alsó oszt. fiúk szertornája. ribstolon (bordásfal.) II. IVc. oszt. lányok szertornája ribstolon (bordásfal.) 4. Kezdő lányok törvívó iskolája. 5. Magas korlát. A VIIa. osztály mintacsapata. 6. Haladó fiúk kardvívó iskolája. 7. Djuido, japán birkózás. Neidenbach E. tanár kezdő tanítványai. 8. Haladó lányok kardvívó iskolája. 9. Tornagula.

— Az AMTE. rendezésű közgyűlése február 3-án délután 2 órakor a városháza emeleti tanácstermében.

— Az Aradi Atlétikai Club mára hirdetett közgyűlése technikai okokból február hó 3-án délelőtt 10 órakor lesz a városháza tanácstermében. Elnökség.

Szerepléseim a Habsburgok előtt.

Irta: **JERITZA MÁRIA**, a bécsi Staatsoper és a newyorki Metropolitan Opera művésznője.

(II. — befejező — közlemény.)

Ferenc József utóda, Károly, mikor még főherceg volt, valahányszor a Hofoperben megjelent, az előadás után elküldötte hozzám hadsegédét és megköszönte az élvezetet. Károly császár egyébként jobban szerette Lehár, Fall és Eisler operettjeit, mint az operát. Ugy ő, mint felesége azonban mint díg kitüntettek megszólításokkal és egy semmeringi sportimnepen meghívtak páholyukba. A császár, akkor még főherceg, ezt mondotta:

— Nem szeretném, ha e rossz időben sokáig a hóban állva meghülne.

Egy este egy a sebesült katonák részére a Konzerthausban rendezett hangversenyen működtem közre. A hangverseny után Károly megjelent öltözömben, barátságos szavakkal köszönte meg szereplésemet és azt kérdezte:

— Megkaptam már a kamaranékesnői címet?

Nevettem és azt feleltem, hogy ezt a címet csak sokkal idősebb énekesek kaphatják meg. Legalább 15 esztendőig kell még várnom, amíg kitüntetnek vele. A főherceg ekkor ezt mondotta:

— Egy művésznőnél sohasem szabad a korraik számításba jönni, ha egyszer alkalom lesz majd úgy amilyen hamar csak lehetséges, adományozom majd Önnek ezt a kitüntetést.

Már nem is gondoltam erre a beszélgetésre, szinte egészen elfeledtem, azonban rövidesen Károly császár trónralépése után a kabinetiroda megküldötte nekem kamaranékesnői kinevezésem dekretumát. A fiatal császárnak akkor rengeteg más súlyos gondja volt, azonban megemlékezett nekem tett ígéretéről, amit sohasem felejtettek el. Ugyanakkor kihatásba helyezték nekem az aranyéremkeresztet a koronával, azonban az előterjesztés bizonyára 100 egyéb kétségtelül fontosabb dokumentummal együtt a kabinetirodában maradt és sohasem pillantotta meg a nyilvánosságot.

Sokszor voltam együtt Blanka főhercegnővel és Lipót Szarvátor főherceggel és alkalom volt megcsodálni egyszerűségüket. Zita császárnő és királynő szintén a lehető legegyszerűbb életmódot folytatta. Három alkalommal voltam vele együtt. Ferenc Ferdinánd feleségével, Hohenberg hercegnővel intim barátságban voltam. A hercegnő — miként ismeretes — azelőtt Izabella főhercegnőnek, Frigyes főherceg feleségének udvarhölgye volt. Hohenberg hercegnő sokszor elküldte hozzám autóját és adjutánsát és meghívott téára a Belvederebe. Valahányszor ottan

megjelentem, Ferenc Ferdinánd trónörökösét és feleségét a gyermekszobájában találtam, ahol a gyerekekkel játszadoztak. A Hofoperben egy előadáson Ferenc Ferdinánd speciális kívánságára a De-nevér Rozalindáját kellett énekelnem. Igen meg voltam hülve, már le akartam mondani, Gregor igazgató azonban közölte velem, hogy Ferenc Ferdinánd okvetlen kívánja fellépésemet. Erre mégis felléptem, az I. felvonás alatt azonban ismételen köhögtem. A trónörökös páholyába hívatta az igazgatót és ezt mondotta:

— A szegény Jeritza! Nem erőszakoltam volna fellépését, ha tudtam volna, hogy annyira meg van hülve. Kérem, mondja meg neki, adja át a következő felvonásokban szerepét másnak.

En azonban tovább énekeltem a darab végéig. Másnap már korán reggel Hohenberg Zsófia hercegnő felhívott telefonon, érdeklődött hogylétem felől és ezt mondotta:

— Férjemnek felkísmeretfurdalásai vannak, hogy tegnap miatta fellépett.

(A feljegyzések végén a sok kitüntetés folytán még ma is legitimista érzelmi művész látható megindultsággal esztelen a Habsburgok bukását és IV. Károly menekülését Schönbrumból.)

Irodalom, művészet

Waldbauer—Kerpely.

(Vonósnégyes hangverseny az aradi Kulturpalotában.)

A világ legkülönb vonós négyes társasága! Nem azért, mert magyar, hanem mert a kritikusnak le kell monnanom arról, hogy a bírálat hangján írjon erről a zenében tökéletesen összeforrott négy kitűnő művészről. Csak a csodálat és az elragadtatás hangján lehet megemlékezni a kvartett tegnapi estélyéről. Annyi szív és melegség, annyi finomság és mélység, légyás és erő egyetlenegy vonós négyes társaságban sem egye sül, mint bennük. Ami a kamarazene szép és értékesé teszi mind azok a jó tulajdonságok fellelhetők a kvartett tagjaiban, akik természetesen magyarság mellett is mindvégig nagyszerű fegyelmet séggel rendelik alá művészi képségeiket és tudásukat az együttes érdekeinek. Tizenöt esztendő óta járják a világ zenéi kulturában erős városainak pódiumait és azóta szinte egybenöttek. Ugy hatott muzsikájuk, mintha egy valaki játszott volna egy csodálatos hangszeren, Waldbauer Imre prim hegedűje erőteljesen és finoman simulat társainak; Kerpely Jenő nagyszerű gordonka és Temesváry János kitűnő mélyhegedűjátékához, valamint a kvartett új tagja, Molnár Béla, a budapesti Operaház hangverseny mestereinek második hegedűjéhez. Melles a kvartettből kivált Korn-

stein Egon örökébe lépett és méltónak bizonyult a négyeshez. Külön dicséret illeti meg a társaságot, hogy műsorára vette Mozart és Beethoven mellett Kodály Zoltán érdekes szerzeményét. Tizenöt évvel ezelőtt ugyanezzel a darabbal lépett először a nyilvánosság elé a kvartett a budapesti Zenakadémiaán. A sokszor disszonánsnak tetsző akkordok, amelyek ezt a modern művet át meg átszövik csak növelték az előadott darab érdekességét, amelynek zenetudományi jelentősége is nagy. Frenetikusan zugott fel a taps a Kodály mű bemutatása után, amelynek aradi sikerét főképpen a tökéletes előadás szerezte meg. A kvartettet különben egész estén át meleg ünnepelésben részesítette a szépszámú közönség. (b. i.)

• Aradi színházi műsor. Vasárnap délután: Vörös malom, színjáték; este: Vörös malom, színjáték. Bérletszünet. Hétfőn: Vörös malom, színjáték. A. bérlet. Kedden: Vörös malom, színjáték. B. bérlet.

• A Lubinszky testvérek Timisoarán. Ezenek át tartó diadalutjukon most Timisoarára is megérkeztek a világhírű kis Lubinszky művészek. A legutóbb Aradon aratott szenzációs sikerük pénteken este Timisoarán megismétlődött. Az előkelő, disztigvált közönség, mely a tiszt és polgári kaszinó nagyertermét megtöltötte, már rég nem látott és hallott óvációkkal halmozta el a joggal híres művésztestvéreket, akik közül az aranyos Lili sok elismert „nagy” művésznőnek is kölcsön adhatna kiapadhatatlan színészi kincseiből. A kedves Lubinszky Mancsi és a már kiforrott Tibi szintén kivételes tehetségek. Lámpaláz nélkül, fölényes bizalommal mozognak a színpadon s úgy magánszámokban, mint az előadásra került pompás kis darabokban elsőrangú művészi alakításokat nyújtottak. A három kis művész édesatyja, Lubinszky Tibor és mamájuk is átigong felüli színészhetségek s így érthető az az óriási siker, mely ezt a kivételes művészegyüttest mindenütt kísérte. Az egyes zeneszámokat Virányi Jenő karnagy, zeneszerző kísérte decensen alkalmazkodó művészzel. Timisoarán a nagy sikerre való tekintettel vasárnap délután 3 órakor, hétfőn és kedden délután 6 órakor a tisztikaszinóban és vasárnap este 8 órakor a gyárvárosi Vigadóban lépnek fel, mindenkor új műsorral. Ajánlatos volna, ha az iskolák összes növendékei is meglátogánák az előadásokat. (—él.)

• Timisoarai újságírók jelmezes estélye február hó elsején.

• Román kulturdélután. Az aradi Kulturpalota igazgatósága 27-én, vasárnap délután öt órai kezdettel magas színvonalu előadást rendez a Kulturpalota nagytermében. A műsor a következő: 1. Al. T. Stamatiad tanár és író saját költeményeiből olvas fel. 2. Dr. Petran Coriolan egyetemi előadó tanár és erdélyi muzeumi főfelügyelő „Erdély román egyházi művészetéről” tart előadást vetített képekkel. 3. Beethoven Románát és Raff Cavatináját hegedűn előadja A. Avramescu, zongorán kíséri Roxin Lucia. 4. Operaáriákat énekel Nicorescu Laurian, a cluj román Opera baritonistája, zongorán kíséri Nicorescu Laurianné. 5. Luca Ghyssa classicus táncokat mutat be. Zongorán kíséri Luca Onora. A kulturdélutánra a belépődíj mindössze 5 és 10 lei

• Sajtóbojkott a timisoarai színház ellen. Beszámoltunk arról az inzultusról, amely Wierssmüller timisoarai karmester által a sajtót érte. A karmesterről szinte kritika jelent meg a lapokban, mire Wierssmüller kutyakorbáccsal fenyegette meg az újságírókat. A Közlöny, amely minden időben meleg szeretettel karolta fel a timisoarai színházat, természetesen nem térhet napirendre a hiarcias színházi karmester durvasága felett és a timisoarai színház igazgatóságától elégtételt kért az inzultusért. Az újságírók szervezete elhatározta, hogy amíg a timisoarai színházról Wierssmüller karmester inzultusáért teljes elégtételt nem kapnak, addig úgy a színházi kommunikéket, mint a színházi referádákat és kritikát megszüntetik.

• Aradi újságírók jelmezesestélye február 2-án a Központi szálló nagytermében.

Filharmonikus hangverseny Pollermann Aranka hegedűművésznő közreműködésével január 28-án az aradi Kulturpalotában. Karnagy Unger Mór tanár. Műsor: Tschai-kowsky csodaszép zenekari suiteje és Beethoven halhatatlan hegedűversenyműve. Jegyek Scherhag cégnél.

• Aradi színházi hírek. Elhalasztották a nyugdíjasok matinétjét. Róna Dezső színházigazgató az aradi színház tagjaival karöltve vasárnap délelőtt nagyszabásu matinét tervezett a nyugdíjas színészek javára. A matinét azonban a Vörös malom színpadi beállítására miatt nem lehet megtartani és így az a jövő vasárnap délelőtt lesz megtartva, a már ismerttetett műkedvelők vendégfelleptével. — Hajduk hadnagya. A színház énekes személyzete a Hajduk hadnagynak reprizére készül. A kiváló operett, amennyiben a Vörös malom előadásai megengedik, pénteken kerül felújításra. A darabban Halász Ica lép fel vendégként, aki néhány fellépéssel máris megnyerte az aradi közönség tetszését. A Hajduk hadnagyaiban fellépett még a népszerű Balogh Böske, Fászkerti Masa, Róna Dezső, Tompa Béla, Gyöző, Selme-czy és Ekecs. A repriznek Tompa Béla a rendezője. — Vörös malom. Molnár Ferencnek rendkívüli sikert aratott színjátéka, a Vörös malom vasárnap délután és este is előadásra kerül. A Vörös malom egyébként kédd estig van műsoron tartva és csak az esetben játszik tovább, ha az érdeklődés a mostani mértékben marad fenn. A Vörös malom technikai beállítása miatt megkívánja a sorozatos előadásokat és amennyiben most lekerül a műsorról, hosszabb ideig nem kerülhet színpadra. A vasárnapi előadások bérletszünetben, hétfőtől pedig bérletben lesznek megtartva.

• A Stelnaoh-féle kísérletek legújabb eredményéről a múlt héten nagy érdeklődést keltett előadást tartott Gelei professzor Kolozsváron. Az előadás gazdag képanyagát és legérdekesebb részletét a Vasárnapi Újság e heti számában adja közre Gelei professzor az erdélyi közönség számára. De ezenkívül is rengeteg kőn és aktuális cikk számol be a világeseményekről és az erdélyi aktualitásokról

Molnár: Vörös malom 90. — lej KELET belajiradában, Arad

Lepadatu körúja.

(A gör. kel. püspökök kitüntetése.)

(Saját májosi körú.) Ma reggel fél kilenc órakor a Bucuresti felől két órai késéssel érkezett nemzetközi gyorsvonathoz csatolt szalonkocsijában jött Aradra Lepadatu, a szepművészetek és vallásügyek minisztere. A pályaudvaron dr. Robu János főpolgármester, a város, Pacatiu esperes pedig a görög keleti román papság nevében üdvözölte a minisztert. A miniszter fogadtatására a papság több képviselőjén kívül dr. Lázár Ágoston alispán, dr. Filótt Zamfir rendőrprefektus, dr. Angel István polgármester, Bejan Romulus prefektusi titkár, Memete Demeter fő orvos, Mihulin Miklós középiskolai igazgató, dr. Botis Tivadar személtári igazgató, dr. Petran Coriolan egyetemi tanár, dr. Moláovan Silvius törv. elnök és még számosan jelentek meg. A miniszter néhány közvetlen szóval válaszolt az üdvözlésekre, aztán kíséretével a Központi szállóhoz hajtatott, ahol megreggelizett. A reggeli után a Kulturpalotába ment a társaság, ahol dr. Nichi Lázár Kulturpalotai igazgató fogadta a minisztert és ökölközölte a képtáron és a 48-as múzeumon végig. A miniszter még megtekintette a könyvtárat és mindenről a tetszés hangján nyilatkozott. Ezután a miniszter autóba szállott és a váron keresztül hajta a Maros partján, a vári alléban végigautózott, majd ismét visszatért a városba és a főbb utvonalakon végighajtatott. A görög keleti román székesegyház megtekintése után Pap I. Jánoshoz, az aradi görög keleti román egyházmegye püspökéhez ment és átadta neki azt a kitüntetést, amellyel a legutóbbi napokban tüntette ki a főpapot a király. A miniszter a fél egy óras temesvári vonatnál elutazott és közvetlenül elutazása előtt fogadta, a Közlöny munkatársát, akinek a következőket mondotta:

— Aradra csupán azért jöttem, hogy a püspököt és a várost meglátogassam. Minden, amit láttam nagyon tetszett. Arad szép és értékes kultúrváros. Többi kérdéseire nem nagyon tudok válaszolni, mert az erdélyi magyar színházi ügyek ügyének kérdését még nem ismerem annyira, hogy állást is foglalhattam volna. Most fogják nekem az ügyet referálni és csak akkor fogom látni, mint áll az egyesület kérdése. A magyar kultúregyesületek működésére vonatkozó kérdésére azért nem tudok pozitív választ adni, mert az alapszabályok jóváhagyása a belügyminiszterhez tartozik és hozzáam ezekre vonatkozó akták még nem érkeztek. Hogy intervenálni fogok-e ezeknek az ügyekben? De még erre ed-

dig nem is kértek. Ha kérni fognak, bizonyosan megteszem.

Lepadatu kulturminiszter erdélyi és bánati körútjában ma délután két órakor Aradról Temesvárra érkezett. Fogadására a jözseivárosi pályaudvaron megjelentek Cozma Aurél volt miniszter, dr. Coste Gyula prefektus, Gavanescu tábornok, Gheorghieviciu főpolgármester távollétében a város részéről Nistor főjegyző, Braescu és dr. Heil Ernő tanácsosok, Oprea János vezérigazgató, az Iparkamara elnöke, dr. Obădeanu Pál és dr. Licărețu képviselők és még több előkelőség. A miniszter megérkezése után szívélyesen üdvözölte a fogadására megjelenteket, majd autóba

szállt és megtekintette a várost, amelynek szépségéről és fejlettségéről a leghísemerőbben nyilatkozott. A miniszter megtekintette a városi múzeumot, elkísérte a városi Emannel ügyvédhez, hosszabb időt töltött a megyeházán, ahol dr. Coste prefektus vendége volt, majd meglátogatta Pacha Ágoston apostoli kormányzót. Később megtekintette az Iparostanoncotthonot is. Lepadatu kulturminiszter a délután folyamán Lugosra utazott, ahol felkereste Niculescu gör. kat. püspököt, innen Karánsebesre utazik Baulescu püspök megkíséretésére. A miniszter mindkét egyházfőnököt átnyújtja a király által adott magas kitüntetést.

Macdonald szakít a hagyományokkal.

(Az angol kormány békét közvetít a sztrájkoló vasutasok és a társaságok között. — Kibocsátás előtt a magyar kölcsön. — Lenin a ravatalon.)

Londonból jelentik: A Daily Telegraph szerint Macdonald előnyben részesíti a külföldi országok diplomáciai képviselőivel való közvetlen tárgyalásokat a forrásis jegyzőknél. A tárgyalások a francia, belga és angol külügyminiszter között már folyamatban vannak a pialzi közigazgatás kérdésében.

Londonból távirtozzák: Macdonald angol miniszterelnök kijelentette a Daily Telegraph munkatársának, hogy a Népszövetségben sürgetni fogja Németország és Oroszország azonnali felvételét.

Londonból távirtozzák: Mac Kenna, aki Párisból visszaérkezett Londonba, egy bankgyűlésen kijelentette, hogy a jóvátételi kérdésben érdekelt államok közötti megtáitás gyökeres változáson ment át. Minden jel arra mutat, hogy a valódi béke helyreállítása a legkedvezőbb mederben folyik.

Még tart az angol vasutas sztrájk

Londonból távirtozzák: Az angol vasutas sztrájk erősen tartja magát. A vasutasok magatartása általában nyugodt, csak néhány szabotázis esetet jeleztettek. Az indirekt munkásbeállítások az ipari vállalatokban már megkezdődtek, különösen Walesben, ahol körülbelül 100.000 bányász áll munkanélkül.

Londonból távirtozzák: A mozdonyvezető és fűtők sztrájkja holtpontra jutott. Shaw munkügyi miniszter és Bonfield munkügyi államtitkár érintkezésbe léptek az érdekelt vasutagazgatókkal és a vasúti személyzettel. A szak szervezeti szövetség főtanácsa külföldi bizottságot küldött ki az elmentétek kiegyenítésére.

A szeparatista mozgalom.

Berlinből jelentik: A Lokalanzeiger szerint Clyde angol tükonzulnak pialzi látogatása óta egész Pialzban új mozgalom indult meg, melynek célja, hogy az egyes községekben rendezett szavazásnál a lakosságnak a szeparatistákkal szembeni teljes elutasító magatartását juttassa érvényre. Észak Pialzban, a meggyilkolt Heinz Orbis szeparatista vezér házában

Hogy áll a lejj

1924. január 26-án 100 lejjért adottak

Nálunk:

2.88 svájci frankot,
10.80 francia frankot,
14.000 külföldi magyar koronát,
21.500 fényleges magyar koronát,
22.000 helyföldi magyar koronát,
35.300 osztrák koronát.

Zürichben 2.88-75 frankot

Párisban 11 frankot

Budapestben 15,400-16,900 K-t

Házasság 1924-ben.

(Hozzászólások.)

Bátran írhatjuk ide azt a kitéfelt, hogy az a hozzászólás, amit ma leközölünk, egyenesen szenzációs. A „Realista nő” jelzés mögé meghúzódó levélíró úgy látja megoldottnak a házasság nagy problémáját, hogy a szabad szerelemre való áttérést ajánlja. Ez a merész megoldási módokat a mai műveltségi fok mellett fantasztikusnak tűnik fel, de az „Audiatat et al terra pars” elvével fogva meg kell hallgatnunk őt is. Ilyenképpen vélekedik a házassági problémáról a realista nő:

— Nézetem szerint házasság nagy szerelem is kétezzék két egymást megértő egyén között, a mai viszonyok mellett a házasság megkötését teljesen lehetetlennek tartom világosan gondolkodó, előreható emberoknál, ha csak egyik, vagy másik fél nem rendelkezik azzal az összeggel, amely egy szerényebb háztartáshoz szükséges cikkek beszerzéséhez elég.

Nézzük csak a dolgot reálisán. Két lateiner családból származó egyén összekerül nagy szerelemmel egy butorozott szobába. A fiu, mondjuk, hogy bankba vagy gyárba jár, ahol a legmagasabb fizetés sem hálálja meg a 3000 lejt, ha ugyan eléri azt. Egy butorozott szoba 900 lejt, hozzászámítva fűtés, világításra 500 lejt, marad 1600 lejt, mely összeg két személy háztartásához a legegyszerűbb étel készítése mellett is csak alig elég. Eddig talán meg voltunk, de hol marad a butor beszerzése, fehérnemű pótlása, az íróasztal való megjelenéshez elkerülhetetlenül szükséges ruhák, cipő, kalap stb.-re szükséges összeg, előre nem látott kiadások mint például betegség stb. mindez két személyre, miből legyen fedezve, nem is szólva az elmaradhatatlan cigarettáról s azon apró szórakozásokról, ami még egy kevésbé tanult ember felkelt szükségletéhez is föltétlenül hozzátartozik.

A mai társadalmi és nevelési rendszer mellett egy kulturált embernek szüksége van szórakozásokra s az a bizonyos kis kenyér és darab kenyér, ma már csak a mesében létezik, ami állítólag elegendő lenne a teljes boldogsághoz. Röviden összefoglalva a mai

a lakosság egy százaléka sem szavazott a szeparatisták javára. Negyvenhárom község polgármestere elhatározta, hogy az autonóm Pialz kormányát nem ismeri el.

Berlinből távirtozzák: Schlichbelli szeparatista vezért nyolc revolverlövessel megölték. A tettesek elmenekültek.

Kik jegyzik a magyar kölcsönt.

Párisból jelentik: A jóvátételi bizottság ma nyilvános ülésen foglalkozik a magyar kölcsönnel és megvizsgálja a londoni albizottság jelentését.

Londonból távirtozzák: A Daily Telegraph arról értesül, hogy angol pénzügyi körök a magyar kölcsön kibocsátását a közeljövőben várják. A kibocsátást a Rothschild ház, Baring Testvérek, a Schröder és társa bankház fogják véghezvinni. Azt remélik, hogy Amerika négy millió font sterlinget fog jegyezni, míg hat és fél millió Angliában kerülni jegyzésre.

Párisból távirtozzák: Gróf Bethlen István magyar miniszterelnök pénteken délelőtt megbeszélést folytatott Barthouval, a jóvátételi bizottság elnökével. Bethlen István ma délután Párisból Budapestre utazott.

Zarándokol a nép Lenin ravatalához

Moszkvából jelentik: Leninnel a D. m. Szokorszevem felállított ravatalához újjel-nappal folyik a zarándokolás. A ravatal két oldalán négy katonai és a kommunista párt négy tagja állandóan őrszolgálatot áll, akiket ötpercenként mások váltanak fel. Lenin felesége és hűga állandóan a koporsó mellett vannak. A külföldi diplomataik közösköztül tesznek a koporsóra a következő felirással: A Külföldi Kormányok képviselőiteinek vezetői.

— Aradi újságírók jelmezestélye február 2-án a Központi szálló nagy termében.

generáció összeházasodása pénz nélkül ki van zárva, akárhogy is szeretik egymást.

És most jön egy megoldás, a mit én is szeretnék megfajteni. A világ inkább előre halad, sajnos, talán már rövid időn belül mindannyian megérjük, hogy divatba jön majd az úgynevezett szabad szerelm, persze bizonyos keretek között, a nyilvánosság kizárásával s amit ma esetleg még eltitkoltunk, holnap már be fogjuk látni, hogy így is mozog a föld, persze mindig a józanság határain belül, mert így legalább marad mindegyik a saját körében és régi viszonyok között.

— Vannak talán sokan, akik megbotránkozni szoktak olvasásaikor, elítélnék s őszintén megvallva, örvendek is, hogy nem sejtik kitétemet, nem akarom én senkire sem reakényszeríteni fenti dolgok elismerését, hiszen egy fecske még nem csinál nyarat, de azt hiszem, ha „*Vélemények a szabad szerelemről*” cím alatt új rovat nyílna a lapban, sokan lennének, kik vitatkoznának és mellette is szavaznának, mert sokkal több más megoldás ma nincs, ha csak nem akar minden második asszony röviddel házassága után boldogtalan vagy elvált nő lenni. *Egy realista nő.*

Bartók Etus nyakéke-

(A meglopott primadonna felismerie tolvaját.)

(Saját tudósítónktól.) Bartók Etus, az aradi színház népszerű primadonnája a múlt év őszén, amikor Temesvárról Aradra szerződött, egy aradi szállodában kényszerült lakni, mert nem kapott lakást. Tárgyalt több lakásügynökkel, míg végre mégis sikerült lakást kapnia. Egy délelőtt felkereste egy ügynök és kilátásba helyezett egy elegáns lakást. A művésznő örömmel kapott az alkalmon, de öröme csakhamar rémületé váltotta fel, mert az ügynök távozása után a legnagyobb meglepődéssel konstataulta, hogy egy asztalon levő értékes briliáns nyakéke eltűnt. Mire a lopást felfedezte, a tolvaj már messze járt.

Pár nappal a lopás után szokatlanul déli sétáját végezte a korzón, amikor egy előkelő ékszerüzlet kirakatában felfedezte az általa ellopott ékszer. Azonnal bement az ékszerészhez, akinek eladta hogy a briliáns ékszer az ő tulajdonát képezi és azt ellopják tőle. Amikor az ékszerész kételkedett ebben, a művésznő egy csak általa ismert jelet kért konstataálni az ékszer medallionjában. Az ékszerész kinyitotta a medalliont és konstataulta, hogy „a jel tényleg benne van, mire rendelkezésére bocsátotta a primadonnának a drága holmit. Az ékszerész elmondta még, hogy egy magát Kovács nyugalmazott telegkönyvvezetőnek nevező ember kínálta eladásra a nyakéket, aki nagy nyomorát hozta fel okni, amiért a régi család ereklyétől megvált. Most is nevezte lakását, de amikor kimentek a jelzett lakásba, ott természetesen semmiféle Kovács telegkönyvvezetőt nem találtak.

A művésznő azóta boldogan viseli ékszerét, de az ügy tegnap új fordulat elé érkezett. Bartók Etus ugyanis átutazott Temesvárra, hogy a Pompadur premierjét végignézzék és legnagyobb meglepődésére a színház foyerjében össze találkozott azzal az emberrel, aki neki Aradon a szállodában lakásügynöknek mutatkozott be és aki nek távozása után eltűnt az ékszer. Azonnal szólt a szolgálatot teljesítő Selegyan rendőrfelügyelőnek, aki mindjárt letartóztatta. Kihallgatása alkalmával kiderült, hogy Stern Izidor aradi ügynök és beismerte a lopást. Ma erős fedezet alatt átkísérik Aradra.

HIREK.

Pásztorlevél a válaszokról.

Megrendültek a házasság alapjai.

Budapestről táviratozzák: A magyar püspöki kar közös pásztorlevelet adott ki a házassági elválasokról. A pásztorlevél kifejti, hogy a világias érzés, önző érdekek, vad érzékiség, a lelkiesség és igazi barátság hiánya, a gazdasági élet nehézségei, a lakásviszonyok, a drágaság és a sokféle gond nagyon megrendítették a házasság alapjait. Komoly veszedelemnek tünteti fel a pásztorlevél a válások szaporodását, a mely nemzeti veszedelmet jelent és kiemeli azt az erkölcsi kárt, amely az elvált szülők gyermekeit fenyegeti. Hogy a válást követő bajokat megelőzzék, a házasságot kötni szándékozók és az érdekelt szülők kövessenek el mindent, hogy a házasságot tényleg Isten akarata szerint kössék meg. Aki házasságra készül, kérdezze meg magától, hogy testileg és lelkileg alkalmas-e erre, ne szerepeljen döntő elemként, gazdaság, fényes állás és társadalmi előny. A pásztorlevelet vasárnap az ország minden plébánia templomában a szószékről felolvassák.

— Franciaország elismeri a görög kormányt. Athénból jelentik: A francia kormány a Venizelosz-kormányt legközelebb elismeri.

— Szana Zsigmond királyi kihallgatáson. Szana Zsigmond vezérigazgatót temesvári angol alkonzultánus már 25-én délután fél hat órakor Ferdinánd király Bucuresztiben, a királyi palotában kihallgatáson fogadta. Szana vezérigazgató még nem érkezett vissza Bucuresztből.

— Megüresedett közjegyzői állások. A liberális párt timisoarai szervezete ma Cosma Aurel volt miniszter elnökle alatt értekezletet tartott. Általános érdeklődés tárgyát képezte a megüresedett billédi és buziási közjegyzői állások betöltése. Az egyik közjegyzői állásra dr. Mezin János volt módosi főszolgabíró ajánlják, aki Módosnak Jugoszláviához való csatlóásával elvesztette állását. Az értekezlet ezután foglalkozott a járásbírók új beosztásával.

— Versecen meghalt az orosz dumai elnöke. Versecről táviratozzák: Rodzianko, a cári Oroszország parlamentjének a dumának volt elnöke ma Versecen meghalt.

— Elhunyt francia diplomata. Berlinből jelentik: Haguenin tanár, a garanciális bizottság berlini képviselőjének vezetője Párisban ma szívinfarkásban meghalt.

— Hatvanszázalékos emelés a budapesti villamoson. Budapestről táviratozzák: A villamosvasut újabb hatvanszázalékos tarifaemelését léptették életbe. Ezentul egy átszállójegy ezernégyszáz korona.

— Eltűntek Aradról a kisvasut gőzmozdonyai. Zádor Imre aradi gépüzemigazgató ma érkezett haza Bucuresztből, ahol a kereskedelmi miniszteriumtól kivételi engedélyt kért a régi kisvasut mozdonyokra. A város ugyanis a mozdonyokat a Magyar vasuti és forgalmi részvénytársaságtól bírja kölcsön és kölcsönjű fejében minden mozdonyért naponta tíz svájci frankot kell fizetnie. Mivel a régi mozdonyok feleslegessé váltak, a város visszaszállítja azokat Magyarországra. A kivételi engedély a napokban Aradra érkezik.

— Elöléptetés. Petrescu Ilkést, az aradi pénzügyigazgatóig eddig II. osztályu adminisztrátort I. osztályu adminisztrátorrá léptették elő. Az előléptetés ma érkezett meg a pénzügyigazgatóhoz. Az előléptetés nagy tudású és érdemes köztisztviselőt ért, aki mindenkor hatalmas munkabírással és ügyszeretettel intézte a pénzügyigazgatóság ügyeit.

— A mentő tanuk. Most már hiszem, ügyvéd ur, hogy felmentenek! — szól a vádlott ügyvédjének.

— Hogyan? Vannak talán mentő bizonyítékok?

— Igenis van, két kifogástalan tanum. Az egyik éppen akkor, midőn a lopás történt, az úgynban látott feküdni: a másikkal pedig ugyanebben az időben „az arany nap” vendéglőben boroztam.

— Kinevezés. Topor János volt aradi rendőrkapitányt a 12. számú Monitorul Oficial szerint Lupénybe helyettes rendőrfőnöknek nevezte ki a belügyminiszterium.

— Halálozás. Somló Károly, az Első Temesvári Szászok igazgatója ma 63 éves korában hosszas betegeskedés után meghalt. Az általában tisztelőinek és becsülésnek örvendő öreg urat előkelő és kiterjedt rokonság gyászolja.

— Szabadlábban a magyar koronatorok. Budapestről táviratozzák: A bíróság a koronatorok elleni eljárás folyamán még letartóztatásban volt gyanúsítottat, Schwitzer Jenőt is szabadon bocsátotta.

— Új osztrák bélyegek. Bécsi jelentés szerint az 1923. december elseie óta megváltozott póstatarifa új levélbélyegértékei most kerültek kiadásra. A 3000 koronás megváltozott alakban, új rajzzal és színezéssel jelent meg. Az eddig meglévő sorozatot pedig egy új magas értékű: a 10.000 koronás egészíti ki. Az új 3000 koronás levélbélyegeknél érdekességük, hogy könyvvomdában készülnek és rajzuk: kalapács és csákány. Világoskék színű és a szokásos fehér bélyegpapírra nyomják. Az új 10.000 koronás részvétel útján készül és rajza az eddigi sorozatéhoz hasonló. Ennek a színe barna.

— Pinceüz. Ma éjjel fél kettőkor Timisoarán, az Ormos-ucca 2. számú ház pincéje kigyulladt. A gyorsan kivonult tüzoltók két órai munka után eloltották a tüzet. A pincében felhalmozott nagyobb fakészlet nagyrésze elégett.

— Új szaktanfolyam. Az aradi fa- és fémpari szakiskolában január 29-én dinamó-tanfolyam kezdődik. Beiratkozások naponta délután 5—6 óráig az iskola igazgatói irodájában.

— Képviselő és közjegyző pár-baja. Budapestről táviratozzák: Az ismeretes Rassay—Budavary sajtópörben Rassay Károly dr. Tóth Dezső miniszteri osztálytanácsos valóságát valótlanul pletykának minősítette. Tóth ezért provokálta a képviselőt. Péntek este folyt le a párbaj, amelyben Tóth súlyosan megsebesült. Rassay sértelen maradt.

— Megfagyott embert találtak Aradon. Ma reggel Aradon a Holtmaros partján, a városi kertészet mellett, a járőrelők egy körülbélül ötven éves embert találtak megfagyva. A rendőrség az illető személyazonosságát még nem tudta megállapítani. A holttestet a fejső temető halottas házába szállították.

— Eljegyzés. Berger Zsókat Valea lui Mihai (Frimihálfalváról) eljegyezte Izsák Jenő Arad. (Minden külön értesítés helyett.)

— Timisoarai nyságirók jelmezes estélve február hó elsején.

— Ha még nem olvasta volna, siessen és vegye meg az Erdélyi Élet legújabb számát. Timisoarai, cluj, oradea-marei és budapesti tudósításon kívül rendkívül érdekes aradi riportokat tartalmaz, melyek közül egymillió-százötvenötöt keltő fordulatáról szóló cikk valóban a szenzáció erejével hat. Ezenkívül tartalmazza az állandó gyermek szépségverseny, sport és közgazdasági rovatokat, ugyszintén a bélyeggyűjtő-egyesület hivatalos közleményeit.

— A XV. századból való magyar-latin szójegyzéket találtak a soproni levéltárban. Sopronból jelentik: Dr. Házi Jenő, Sopron város főlevéltárosa a soproni városi levéltárban egy 1456-ból való adóösszeírás fedőlapján vasrag feketebetűs tintával 210 latin szót talált és mindegyik latin szó fölé oda van írva a magyar jelentés. A szavak bizonyos csoportok szerint vannak összeállítva. Elavult szóformák is találhatók közöttük, de ilyen szavak is vannak: szögfü, bájlui, szerecsenydió, kaparpisztráng, süllő, keesege, disznóhal. A szójegyzék mellett olyan polgárok nevei és feljegyzései is rajta vannak a fedőlapon, akik 1390—1410 körül éltek. Ebből arra lehet következtetni, hogy a soproni lelet egyike a legrégebb magyar nyelvemlékeknek. Dr. Házi Jenő felfedezéséről referált a nyelvtudomány budapesti szakembereinek és a leletről előadást fog tartani az Akadémián.

— Korcsolyázóverseny Budapesten. Budapestről táviratozzák: A Budapesti Korcsolyázó Egyesület házi versenyén a cluj Marcinkievics Artur az 500 méteres gyorskorcsolyázás időhendikey versenyében, előny nélkül 52.6 mp. idővel ötödik lett. A verseny győztese Korelett, akinek 2 másodperc előnye volt. Ideje 50.6 mp. A Kassai Athletikai Club jég-hocki csapata megérkezett a budapesti körmérkőzésekre.

— Február 17-én műsoros, jelmezes gyermek-bál, a Gyermekfejlesztő Egyesület rendezésében, a Fehér Keresztben.

— A püspök és a szép felesége. Egy rablógyilkosság nyomozása, Egy előkelő szálló hallgatója, Jäger Mari bárónő emléke, Tolvajország (Karinthy), Kávéházak versengése, Egészségtelen élet, egészséges halál, Utószó egy naptárhoz, Szenzációs hírek, Tréfás apróhirdetések, stb. című pompás cikkeket közöl az Aradi Fáklya mai legújabb száma.

— Aradi újságírók jelmezestélye február 2-án a Központi szálló nagytermében.

— Bráza sósorszesz és pipere készítmények békeminőségben újból mindenütt. Hehs és Klein aradi cégnél nagyban is kapható.

— Bánáti szanatórium Timisoara, Holló-utca 2. Modern gyógyintézet bel-, gyermek-, ideg-, sebész-, női-, orr-, fül-, gége-, bőr- és szembetegek részére. — Diätetikus konyha. — Legmodernebb gyógytényezők: Röntgen, Radium, Quarz, Diathermia és az egész elektrotherapia, hydrotherapia, mór- és fangokezelések. — Specialista orvosok. — Bécsi ápolónők. — Olcsó szobaárak.

— Dr. Miron Jusztin ügyvédi irodáját Strada George Popa (Ferdinand-ucca) 1. szám alá, saját házába helyezte.

— Béreljen Kerpel könyvtárban.

— A hölgyek csakis Rozsnyay-téje Serail-crémet használjanak.

— Német-magyar gyorsírás és gépirási tanfolyam február 1-én kezdődik Boanár írógépvállalatánál.

Az elmaradt hangverseny.

(Kotányi nővérek levele a Közlönyhöz.)

A Közlöny ezelőtt két héttel, amikor véglegesen elmaradt a három Kotányi nővér három zongorás háromszor elhalasztott hangversenye, megírta, hogy mik voltak azok az okok, amelyek az aradi Anya és Csecsemővédőszövetség lemondott a koncert megtartásáról. A Közlönynek ez a száma eljutott Kotányi nővérekhez Budapestre, akik most levelet intéztek a szerkesztőséghez, és kéri sorraik közreadását, mert csak azokból világlík ki a teljes igazság. Hatalmas közönség részesült a koncert utolsó terminusának estéjén kellemetlen meglepetésben, mert koncertre felkészülten, estélyi ruhában jelentek meg a Kulturpalota előtt, ahol egy teremór adta tudtukra a hangverseny elmaradását. A művésznők azzal érvelnek, hogy először azért fogadták el a 6000 lej honoráriumot, mert nem voltak tisztában annak valutáris értékével. Később úgy találták hogy az még az utiköltség fedezésére sem elég. Erre kértek 10.000 lej fellépti díjat és bejelentették, hogy egészségi okokból a harmadik nővér nem utazhat.

Amikor erre is megkapták a szövetség beleegyező választát, akkor nem kaptak vizumot. Kérték a felépésre vonatkozó miniszteri engedély megküldését, de ezt nem kapták meg és a Koncert hangversenyiroda Kun Imre nevű igazgatója, aki addig eljárta ügyekben, szintén cserbenhagyta őket, pedig már megígérte, hogy 100.000 koronáért szerez vizumot. Ezzel szemben a szövetség részéről nyert információknak

szerint meg kell állapítanunk, hogy a szövetség a művésznők kérésére azonnal megtáviratozta a miniszteri engedély számát. Román vizumot ma Budapesten 100 ezer korona lefizetése nélkül is lehet 24 órán belül kapni, nagyon kevés utánajárással tájékozódhattak volna még idejében a művésznők a lej értékéről és az utazási költségekről, amelyek az első

honoráriumot sem haladták túl. Sőt azokat egészen kényelmesen fedezhették volna belőle. De a művésznőkben úgy látszik nem volt komoly szándék az aradi jótékonyceu koncertre, aminthogy a „Koncert” iroda igazgatója is inkorrekt módon járt el, amikor a művésznöket épen az utolsó napokban nem tájékoztatta többé a dolgok állásáról.

Véres zavargások Szászországban

(Mozgolódnak a kommunisták.)

Berlinből táviratozzák: Véres zavargások törték ki Szászország Aue-Schwarzenberg nevű városában. Tegnap a győri munkások gyűlést tartottak, amelynek végéig tüntetést rendeztek. A kivonult rendőrség felszólítására a tömeg nem oszlott szét, mire a rendőrség erőszakkal akarta szétzavarni a tüntetőket. A munkások közül néhány erre Kézigránátokat dobott a rendőrök közé, akik fegyvert ragadtak és sortűzet adtak le a tömegre. A tüntetők megtámadták a rendőrséget, amely csak hosszú harc után tudta szétosztatni őket. A harcban két rendőr és hat munkás súlyosan megsebesült.

Ugyanekkor a közeli Alberodában a tömeg megtámadott egy tiszttól és nyolc rendőrből álló járatót, amely éppen egy elfogott kommunistát kísért. A harcban egy tüntető meghalt és két rendőr súlyosan megsebesült. A helyzet mindinkább veszélyesebb lesz, úgy, hogy Drezdából erősítést küldtek a rendőrségnek. A zavargások idejének egybeesése arra a feltevésre indította a rendőrséget, hogy a kommunisták keze játszik közre. A feltevés mellett szól még az a tény, hogy a zavargók egy része fegyverekkel van felszerelve.

Aradi mozi hírek.

* Még csak vasárnap kerül vetítésre az Apolló mozgószínházban a legutóbbi idők legnagyobb bűnügyi filmjének, a Sátán helytartójának 2-ik része: Pokol a földön. A Harry Piel-film második részében bontakozik ki teljes valójában, itt kezdődik a nagy élet-halál hajszája Harry Piel s a gonosztevő Ravelio között, aki mindenáron magához akarja láncolni Evelint. Harry Piel nagy művésze azonban mindent megold s legyőzi gaz ellenfeleit.

* Megrendítő dráma kerül vetítésre vasárnap és hétfőn az Uránia színházban. A kép témája a legcsodásabb világból, a cirkuszi komédiások nyomoruságos, vergődő életéből van merítve. Amerikai városban folyik le a film, ahol egy cirkusztársaság csodálatos mutatványival bámulatba ejti a közönséget. Különösen Marry, a trapez királynő idegizgató mutatványai aratnak nagy sikert. Marryt minden kollegája gyűlöli, de egy nagy nap meghozza a megbékülést, amikor a városka magas tornya lángba borul és onnan élete veszélyeztetésével megment egy gyermeket.

* Az élet mely tragédiája kerül a néző elé „A forradalom fia” című nagyhatású filmdrámában, melynek főszerepét a magyar színművészet kiválósága, Beregi Oszkár játssza. Szilveszter, a falu tanítója áll a dráma központjában, aki nagy képzettségével feltűnik s egy miniszter titkárja lesz. A miniszter emlékiratain dolgozik s véletlen folytán kiderül, hogy Szilveszter nem más, mint törvénytelen fia. A megbánások órái következnek s a miniszter elhatározza, hogy Szilveszter anyját, régi szerelmét magához veszi s Szilvesztert fiának ismeri el. Az érdekes filmtör-

ténet hétfőn, kedden és szerdán marad műsoron az Apollóban.

Az elmaradt kölcsön.

(Miért mondott le Románia a francia kölcsönről.)

Bucurestiből jelentik: A kormánynak a száz millió francia kölcsönről való lemondásával kapcsolatos kérdésben — amiről a Közlöny ma beszámolt — még a következőket jelentik: Az Adeverul biztos forrásból arról értesült, hogy Románia végleg lemondott a Franciaország által folyósítandó kölcsönről, amelynek ügyében Antonescu Viktor pénzügyi megbízott egy év óta folytat tárgyalásokat Párisban. A legutóbbi minisztertanács foglalkozván azzal a kérdéssel, időszerű-e még, hogy Románia ragaszkodjék a kölcsön elnyeréséhez, úgy határozott, hogy jobb ha erről lemond, mert ezáltal megkíméli az országot a francia szeméremes esetleges kedvezőtlen határozatától. A minisztertanács után Duca külügyminiszter Antonescu útján értesítette a francia kormányt, hogy Románia a kölcsönről lemond. A francia kölcsön folyósítása egyébként nem pénzben hanem fegyverkezési anyagokban történt volna és Románia az utóbbi időben Anghától sokkal előnyösebb ajánlatot kapott a hadianyagok beszerzésére, ami szintén hozzájárult a francia kölcsön lemondásához.

Ha életünkre ősz köszönt.

Ha életünkre Ősz köszönt, Minden mindegyként Lap szívünkbe köszönt.

Az akaratunk lesz Gyáván merős S a mult Kegyetlen ismerős,

Melyben a minden Is semmi S a semmiért Mindent kell feladni.

Éltünk delén Rokkantan állunk Kínzó köszönt Magunkból kitépni vágyunk.

Vágyunk hervadva Sápadoz tovább S az ősz minden Mindegyként köszönt ránk.

Mimóza.

A Kampler — Grün ügy.

(A Lloydbiróság elutasította Kampler Zoltán fakereskedő keresetét.)

(Saját tudósítónktól.) A Közlöny több ízben és részletesen foglalkozott azzal a bünvádi főljelentéssel, melyet Kampler Zoltán temesvári fakereskedő adott be a temesvári ügyészségnek volt cégtársa Grün Samu ellen.

A bünvádi főljelentéssel egyidejűleg Kampler ügyvédje, dr. Livius Liviusz a Lloydbiróságnál pert indított a Kampler Zoltán és Grün Samu között létrejött szerződés megsemmisítésé iránt.

A Lloydbiróság ez ügyben most hirdette ki az ítéletet s ezzel Kampler Zoltánt keresetével elutasította azzal az indokolással, hogy a bünvádi főljelentés nem befolyásolja a szerződést.

Grün Samu keresetének tárgyalását, amelyben arra kéri kötelezteni Kamplert, hogy a szerződés szerint neki decemberre járó százhuszezer lejt fizesse ki, a Lloydbiróság február hó 11-ére halasztotta el.

— A postai segélybélyegtarifa felemelése. Holnaptól kezdődőleg lép érvénybe a posta- és táviratvezérlő igazgatóság új rendelete, amely szerint a levelekre és levelezőlapokra 25 banis segélybélyeg használható az eddigi 10 banis helyett, belföldi táviratokra és csomagok szállítóleveleire 50 banis, külföldi táviratokra és belföldi válaszos táviratokra 1 lejes segélybélyeg teendő.

V. MISSIR FII & Co. S. A.
divatáruházába
ARAD, Bulv. Regina Maria No. 21.

Megjött komplett választékban Schroll, H. Pollák és az angol gyárak vásznai:
Schroll vásznak és Chifonok 47.— Lejtől
Herman Pollák gyártmányu vásznak 49.— Lejtől
Angol vásznak 33.— Lejtől

A cseh szenátus elnöke osztrák kém volt.

(A „Pravo Lidu“ leleplezi Prasek Károlyt és öcsését Vencelt.)

Prágából jelentik: A Pravo Lidu a lap élén szórt betűkkel és al-címekkel, ahogy a nagy szenzációkat szokták az újságok közzélni, mint osztrák kémeket leplezi le Prasek Károlyt, a szenátus elnököt. A cikk címe: Prasek Vencel mint Prasek Károly strománja, kéme volt az osztrák császárnak. A lap azután lenyomtatja Prasek Vencel levelét, amelyet a világháború kitörésének előestéjén Ferenc József császár és király kabinetirodájának főnökéhez intézett. Tudni való, hogy Prasek Vencel bátyja Prasek Károlynak, az egykori cs. és kir. miniszternek, a cseh szenátus jelenlegi elnökének.

A levél szövege ez:

— Ökegyelmességének, Schiessli bárónak, Ferenc József császári és királyi apostoli felsége kabinetirodájának főnökének, Wien.

— Kegyelmes uram! Öcsém. Prasek Károly, valóságos belső titkos tanácsos, cs. kir. szolgálaton kívüli miniszter több ízben beszélt nekem kegyelmességéről, köztük erényeiről is ez bátorít fel engem arra, hogy a legnagyobb bizalommal forduljak Excellenciához és bizalmasan elbeszéljem a következő rövid jelentésemet. Bátorodom megjegyezni, hogy mint gyáros és nagybirtokos, egyben Prága királyi fővárosi községi képviselőjének tagja, stb. stb. meg lehetőségek tapasztalataim vannak. Így tehát, ha néhanapján különösen fontos dolgokról értesülök, sohasem fogom elmulasztani, hogy azokat idejekorán kegyelmesség tudomására hozzam. Jelentéseimet ez alatt a név alatt fogom eljuttatni Excellenciához: W. Böhm.

— Magamat Excellenciád jóindulatába ajánlva, a legmélyebb tisztelettel vagyok Kegyelmes Urannak szolgálója, Prasek Vencel háztulajdonos, földbirtokos.

A kabinetirodában az egykori miniszter bátyjának levelét 336—III. számmal látták el és a levél keltezése: Prága, 1914. augusztus 11. A Pravo Lidu bizonyítékokkal igyekszik kimutatni, hogy ettől az időtől fogva lettek elviselhetetlenek az akkori osztrák-magyar közös kormány és hatóságai által cseh állampolgárok ellen intézett üldözések, mert a szerencsétleneket Prasek Vencel, a cseh szenátus jelenlegi elnökének bátyja, Bécsben denunciálta.

Prasek Vencel tanulatlan ember, sőt szellemileg alacsony fokú áll, egyszerű földműves, aki a maga eszétől soha sem jutott volna arra a gondolatra, hogy felajánlja kémszolgálatát a bécsi kabinetirodának, kétségtelenül strománja volt Prasek Károlynak, aki be volt avatva a háború előtti események szövevényeibe, szóval a bé-

csi konfidens W. Böhm—Prasek Vencel nem más, mint Prasek Károly, Csehország rossz szelleme, — így végződik a Pravo Lidu cikke.

Közgazdaság.

— **Eladott aradi ingatlanok.** Özv. Pusók Józsefné eladta a Str. Episcopul R. Ciorogarii 9. sz. házat 180.000 lejért Kramer Józsefnek. — Vass István és neje eladták a Str. Budai Deleanu 29. sz. házat 70.000 lejért Kalkó Sándornak. — Füzér János és neje eladták a Str. Pnonime 37. sz. házat 73.000 lejért Jakubcsok Adolf és nejének. — Hovanyecz András és neje eladták a Str. Mihai Cogalniceanu ingatlanukat 220.000 lejért Szántó Bélának. Ifj. Friedrich György eladta a Boulevardul Regale Ferdinand 25. sz. házat 200.000 lejért ifj. Friedrich Györgyének. — Schneider Antal és neje eladták a Str. Remus 24. sz. házat 30.000 lejért özv. Pintér Józsefnének. — Özv. Stausberger Jánosné eladta a Str. Cosbuc 25. sz. házat 30.000 lejért Horváth Géza és nejének. — Kálmán Adolf eladta a Str. Episcopul D. Radu 3. sz. házat 145.000 lejért Sárossy István és nejének. — Dávid István és neje eladták a Str. névlen 10. sz. házat 20.000 lejért Vantura István és nejének. — Schamberger László eladta a Str. Semina rului 1. sz. házból az őt illető egyharmad részt Prokopcz József Urbán Endrénének 40.000 lejért.

Valutariac.

Aradi valutaárak. (Január 26.) Francia frank 9.25, svájci frank 35, dollár 203, dinár 2.30, szokol 6, lira 8.80, angol font 8.60, magyar korona 0.0055, osztrák korona 0.0029. — Kifizetések: Budapest külföldi 140, belföldi 220, Bécs 353, Prága 5.81, Zürich 34.70, Milano 8.72, London 8.49, Páris 9.10, Newyork 201.50, Belgrád 2.22.

Temesvári valutaárak. (Január 26.) Newyork 201, dollár 200, London 8.51, angol font 8.45, Páris 9, francia frank 9.80, Milano 8.77, lira 8.65, Prága 5.81, szokol 5.80, Zürich 34.70, svájci frank 35, Belgrád külföldi 2.30, belföldi 2.18, dinár 2.20, Budapest külföldi 140, belföldi 220, magyar korona 200, Bécs 355, osztrák korona 345.

Zürichi nyitás. (Január 26.) Amsterdam 214.87.50, Newyork 580, London 2444.50, Páris 25.90, Milano 25.13.75, Prága 16.75, Budapest 0.0205, Belgrád 6.60, Bucuresti 2.88.75, Bécs 0.0081.25.

Zürichi zárlat. (Január 26.) Amsterdam 214.87.50, Newyork 580, London 2449, Páris 25.95, Milano 25.12.50, Prága 16.75, Budapest 0.0205, Belgrád 6.60, Bucuresti 2.88.75, Bécs 0.0081.25.

Bucuresti tőzsdézárlat. (Január 26.) Kifizetések: Páris 9.02, London 848, Newyork 202, Milano 8.80, Zürich 34.90, Bécs 0.0028.50, Prága 5.90, Budapest 0.0080. — Valuták: Napoleon 795, Léva 1.30,

török lira 1.01, angol font 8.70, francia frank 9.50, svájci frank 35.50, lira 9, drachma 4, dinár 2.25, dollár 200.50, lengyel marka 0.00020, osztrák korona 0.0028, magyar korona 0.0054, szokol 5.70.

Budapesti devizaközpont jegyzései. (Január 26.) Napoleon 103000, Belgrád 344—376, Bucuresti 154 169, London 127800—140150, angol font 128100—140450, Milano 1310—1435, lira 1320—1445, Newyork 30275—33275, dollár 20375 33375, Páris 1355—1505, francia frank 1370—1520, Bécs 0.42.50—47.50.

Szerkesztői üzenet.

A „Társaság stréberei”. Megállapítása helyes. Nemcsak a hivatali és gazdasági életnek vannak stréberei, hanem a társadalmi életnek is. Nehéz eldönteni, hogy melyik csoport ellenszenvesebb. Talán az utóbbi... Amennyak mentességül szokálhat, hogy a kemény, esetleg a család boldogulása ösztönzi. Emelt csak a truság vezet. A társadalmi stréber sajnálatra méltó teremtménye az Istennek. Nincs saját élete, mert nincs egyénisége. A mások életét éli.

Tipusuk közismert. Talán megállapítható, hogy a kór többnyire a nők között pusztít, de nem kerüli el a férfiakat se. A betegség főleg két esetben szokott jelentkezni: a családi föllemülés és a családi alámerülés idejében.

Amikor egy családot körül a kedvező konjunktúra az anyagi helyzet hétköznapiasságától: rend szerint van a családtagok között valaki, akinek szikr lesz Macedonia. Talán mindjárt meg is állapít hatjuk, hogy önagyságának, a ház urnőjének. A férj még józan, de a feleség már kótyagos a jólétől. És nincs hatalom, mely nagyra vágyásának útját állhatná.

Az első dolga, hogy lerázza magáról a régi társaságát. Pedig új társasága még nincs. Csak kiszemelt magának. Aztán kezdetét veszi a törtetés fölfele esetlenül, ügyetlenül. És többnyire sikertelenül. Ott lebeg szegény az elhagyott és el nem ért társaság között Mohamed koporsója gyanánt. Ez a típus képviseli a humort a mindenáron érvényesíteni akarók társadalmában.

Szomorubb jelenség a másik csoport: az alámerülőké. A vagyon után való mal örült hajszának vannak sebesültjei, sőt elesettjei is. Aki tegnap még auton járt, annak holnap talán már komfistra se telik. A világ már tudja, hogy a férj súlyos fizetési zavarokkal küzd, de önagysága még behunyja szemét és bedugja fülét, hogy se lásson, se halljon. Megpróbálja félrevezetni az u. u. társadalmat. Mert tudja, érzi, hogy csak addig tart a megszokott körülrajongás, amíg felszínen maradhat. Ilyenkor következnek a még pazarabb gsz-

rok, még drágább foaettek, mennyi költséges cáfolási próbálgatás:

— Ne higgyétek! Nem igaz!

Csak a vízben fuldoló kapaszkodik úgy, mint ez a típus, a felszínen maradás szalmaszálába. Mert az elpalástolható szegénységgel otthon, a négy fal között, már csak megbarátkozna valahogy. De a régi, divatos társaságból való kópottyanás elviselhetetlen neki. Ez a csoport adja a társadalom törtetőinek legszánandóbb típusát.

V. N., Arad. Levelének értelmében eljártunk. A leleplezés hamarosan meg fog történni. Annak idején a Közlönyben olvashatja. — R. H., Pecica. Beküldött versét illetékes helyre jutattuk. (Papirkosár!) — Ioan Neten, Arad. Az eset valódiságáról érdeklődünk a törvényszéken. Addig kérését nem teljesíthetjük. — H. L., Arad. Levelét későn kaptuk. Jövő héten válaszolunk. — Vasutasok, Aradmegye. Az Acsev. 50 százalékos kedvezményes bérlet-jegyét a CFR. igazgatóságától kell kérvényezni. — R. P., Timisoara. Hogy a bájos művésznőnek festette a haja, arra nem válaszolhatunk. Ha ön ezelőtt barnának ismerte — mért kérde? — Többeknek. Az újságírók jelmezestélya a szezon legszenzációsabb bálja lesz. Aki meghívóra igényt tart, minden szerkesztőségben kérhet.

Tarkaságok.

A férj fogadalma. Szenvedélyes kártyás vott Pécskán az öreg S. az egykori kombérlő. A héttől hat napot biztosan a „Kreosun” kávéházban töltött, ahol a huszonegyest kultiválta harmad magával. Hiába akarta a felesége előbb szép szóval, később erélyes fellépéssel otthon tartani, a fáradság kárba veszett. Mindennap érte kellett menni a kávéházba, ahol a tulajdonos, a néhai jó öreg Kreosun bácsi próbálta az asszonyt megbékíteni. Egy darabig el is nézte az asszony, hogy az ura csak hajnali 3 órakor vetődik haza, de végre is megsokalta. Egyszer aztán kijött a türelemből és így állított be a kávéházba:

— Na de most már csakugyan elég volt! (Majd a többi játékosokhoz fordult): Az urak is szegyeljék magukat; ahelyett, hogy a családjukkal törődnének, ebbe a bűdös, füstös kávéházba „kopaszszák” egymást!

S. uram röstelte a dolgot, főképpen felesége kifakadását a partnerek ellen és hogy elnémitsd az asszonyt, valami nagyot akart mondani és a következő kijelentést tette:

— Anyjukom, vakujjon meg az, aki engem még egyszer kártyázni lát!...

S.-né meg volt győződve, hogy az ura szent fogadalmat tett és soha többé nem ellenőrizte, hogy az ura mit eszálta a kávéházba és mikor jött haza?...

Az „ORIENT” divatruháiban
Arad, Bulv. Reg. Maria 18. Salac-u. sarok

**Leltár miatt
15% kedvezmény**

1 mtr. mintás francia flanel 26.— Lej
1 mtr. 150 cm. széles férfi szövet 160.— Lej
1 mtr. 120 cm. széles selyem crep Marocain 185.— Lej
Az összes fel nem sorolt áruknál szintén 15 százalékos kedvezmény nyújtatik. 6.9

SAKK.

Rovafelvezető: Dr. Jany Géza.

34. Vezérgyalogmegnyitás.

Játszották Aradon, 1923. november 24-én, a Kostich-féle első szimultán-előadáson:

Világos: Kostich B. Sötét: Klein M.

- 1. d4, d5. 2. Hf3, e5. 3. c4, Hf6. 4. cxd, cxd. 5. Hxd, Hxd.
- 6. g3, e5. 7. Hb5, Fb4+. 8. Fd2, Vb6. 9. Hc3, Fe6. 10. Fg2, a6. 11. HxH, FxH. 12. FxF, Vxb5.
- 13. FxF, Vxb4+. 14. Vd2, VxV+. 15. KxV, He6. 16. FxH, bxF. 17. Be1, Kd7. 18. Be5, Bb8.
- 19. Kc3, Bb5. 20. Bd1+, Kc7. 21. Be4, Ba-b8. 22. b3, Kb6. 23. Bd6, Be8. 24. c4, Be7. 25. Bd8, Be7. 26. Be8, Be5. 27. b4, Bxc4.
- 28. KxB, Bd7. 29. Kc3, Bd1. 30. Bb8+, Kc7. 31. Bg8, Bf1. 32. Bxg7, Bxf2. 33. Bxh7, Hd6.
- 34. a4, Ke6. 35. a5, Bf3+. 36. Kc4, Be3. 37. Bh4, Be2. 38. Kc5, Be2+. 39. Kb6, Be4. 40. Ka6, Bxb4. 41. Ka7, c6. 42. a6, c4.
- 43. Bh8, c3. 44. Be8, Bb3. 45. g4, Kf6. 46. h4, Ke6. 47. g5, f5. 48. h5, fxe. 49. h6, e3. 50. h7, e2. 50. h8V. Sötét feladja.

Marinelli a kigyóember.

(Egy világhírű artista halála.)

A világ egyik leghíresebb artistája a század elején Marinelli, a kigyóember volt, aki megfordult Európa és Amerika legnagyobb varietésziapadain és mindenütt óriási sikereket aratott. Marinelli a kigyóember néhány nappal ezelőtt Párisban meghalt. Ebből az alkalmából a párisi lapok érdekes visszaemlékezéseket közölnek a híres artista életéből.

Marinelli egy német falusi kovács fia volt. Gyermekkorában egy vándorcirkusznál egy kigyóember produkcióját látta és mivel ekkor már ő is felfedezte tagjainak különös hajlékonyságát, elhatározta, hogy az artista-pályára lép mint kigyóember. Mikor már közeleg kiképezte magát, egy lipsei cirkuszigazgatónál jelentkezett felvételre, de ez csalónak tartotta és elutasította. Ekkor egy híres berlini impresszáriót keresett fel, akinek szobájában szó nélkül a hátára feküdt és ebből a helyzetből, ujjával alig érintve a földet, egyenesen felállt. Az impresszáriót nagyon meglepte ez az ügyesség és rögtön szerződött vele. Két hónap múlva lépett fel

először egy párisi cirkuszban. A cirkusz porondján egy hatalmas fatörzs volt látható, mely körül óriási zöld kigyó csavarodott. A kigyó lassan legyűrűzött a földre és itt förtelmes sziszegéssel kigyózott tova. Néhány pillanat múlva a kigyó levette a bőrét és a közönség előtt ott állott Marinelli. Ennek a produkciónak Páris, London és Newyork legnagyobb varietésiben hallatlan sikere volt.

Egy alkalommal Marinelli összes pénzt elvesztette kártyán. Ekkor, hogy segítsen magán, elhatározta, hogy csontvázát elárulja. Egy newyorki lapban apróhirdetést adott fel és másnap husz jelentkező akadt, többek közt anatómusok, antropológusok és panoptikum-tulajdonosok. Marinelli egy amerikai tudományos társaságnak adta el holttestét. A vételi összeg fejében köteleznie kellett magát, hogy utazásaira mindenüvé fémkoporsót visz magával, melynek fedelén ott volt az amerikai tudományos társaság címe és egy utasítás arra nézve, hogy Marinelli csontjait hogyan balzsamozzák be és preparálják holttestét. Ehhez egyúttal kórust is mellékeltek az összes amerikai követségekhez, hogy a holttestet azonnal indítsák utnak a tudományos társaság címére Amerikába.

Marinelli, aki később nagy vagyont szerzett, visszavásárolta holttestét az amerikai társaságtól. Csak később derült ki, hogy ez a társaság különben is rossz üzletet kötött volna Marinelli csontvázával, mert az artista testalkata semmi rendkívüliséget nem mutatott fel. Marinelli egyszer ugyanis megvizsgáltatta magát egy híres párisi anatómussal, aki megállapította, hogy csodálatos képességeit nem természetellenes test, vagy csontalkatának, hanem csakis izmai rendkívüli hajlékonyságának köszönheti.

szervezetéért díjazásos:
KÓCSY JENŐ
felol.

Cenzurat: Dr. ROMUL MAGER.

NYILTÉR.
E rovat alatt közöltékért nem vállalnak felelősséget.
AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBA
UTAZNI SZÁNDÉKOZÓK
FIGYELMEBE!
Mindazoknak, akik irataikat hozták február 15-ig benyújtják, ga-

rantáljuk, hogy ez év folyamán elutazhatnak.

Hajójáratok az Egyesült-Államokba, Kanadába, Braziliába, Argentínába, Kubába, Mexikóba.

Skandinavian—Amerikan Linie
aradi fiókja
Bulev. Regele Ferdinand 6.

Látványos cirkuszfilm
„A Trapéz Királynője”
ma vasárnap és hétfőn az 194
URÁNIÁBAN.

RAKTÁR KIADÓ.
Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalban.

„Beregi Oszkár”
A forradalom fia
8 8 főszeropében 8 8 193
hétfőtől kezdve az
APOLLOBAN.

Használt ólom
megvételre kerestök.

Olcsóbban vásárolhat, mint bárhol
férfi-inget, harisnyát, keztvit és trikóárut **SZÜCS-nél** Aradon a motorálókézzel szemben.

fordítási vállalat újból megnyit.
Elvállal mindennemű fordításokat a legelőnyösebb árban. Irodahelyiség Arad, Str. Eminescu 14a.

Értesitem a t. vevőközönséget, hogy tűzifa áraim a következők:
I. oszt. száraz bükk ölenként L. 960.—
I. oszt. száraz cser ölenként L. 1100.—
A dörög elsőrendű fűrészelt és aprított fa, valamint felfűrészelés géppel szintén mérsékelt árak mellett. Vonalzavar folytán a 69. sz. telefonom jelenleg rossz, ezért rendeléseket központi irodám (Strada Bucur 8.) a 10. számú telefonon vesz fel.
AUFRICHT MIKSA fekereshedős, A R A D. Telep Vásár-lőr 1. 614

**Fénynyomást
látképes
lapokat**
Kérjük a kérelmek után.
Jos. Drofen
grafikai műnézet
és speciális m-
terme-látképes
típusok előállítására
**NAGYSZEBEN
SIBILU**
Kérjen mintával és
árjegyzékkel. Feltétlenül
meg kell jelölni a követ-
előző évekre.

„Renaissance” Str. Brătianu 2. feltűnő selyem-árjegyzéke:
(Weitzer J.-u.)
Amerika-palota
100 cm. selyem crep marocain minden színben Lei 190, 250, 330.— 100 cm. Crep de chenille Lei 290.— 100 cm. Crep de satén Lei 275.— Legújabb moaré selyem minden színben Lei 490.— Egész ruhára való trikó selyem Lei 1700.— Grandiórok báli csinosítású selyem Lei 100.—

Külföldi utamról visszatértem

és párisi munkaadóm által készíttem a legelegánsabb estélyi és jelmeztárházakat, costumöket és utcai ruhákat más a tavaszi divat szerint. Párisi modell lapjaim megérkeztek.

Neyné Deutsch Alice,

Arad, Str. Me-
tlanu (Ferry-
uta) 3. 362

Tosse gyártmányok:

Bismogenol, Fluidocystol, Geno-
cystol, Hexacystol, Mollentam ba-
sicium, Mollentum scabiosum,
Oxyuratum pro klisma, Oxyura-
tum tablotta, Peptozon, Pyrace-
in tabl., Pyracetin pulvis, Pri-
mulum fluidum, Pranolol, Su-
persan, Stypural liqium et in-
jectio, Walodigan. 468

Dr. Földes & Hebs, Arad.

Merle Géza

okl. mérnök és vállalkozó

Arad, Str. Eminescu 8. (Deák Ferenc-
ucca 40.) Végez földméréseket, parcella-
zásokot előnyös árban, traciroz és épít
iparvasutakat, ellenőriz építkezéseket.
Mindennemű vasbeton vállalkozás. —
Üveggel bélelt vasbeton hordók speciá-
lis készítése. — A mérnöki irodával
kapcsolatos INGATLAN ÉS ÁRUFOR-
GALMI SZAKIRODA. 7462

Piactér

közelében egy nagy pince-
helyiség, egy
raktárnak
való helyiség kiadók. Cím:
Wallinger hirdetőjében.

En Csillag Anna

185 cm. hosszú
óriási Loreley ha-
jamat az általam
feltalált kenőcs és
szappan 14 napi
használatát után
kaptam. Ez az egye-
dül szer hajhullás
ellen és annak nö-
vését előmozdítja,
a fejbőrt erősíti,
hőérzékeny bőrt előmoz-
dítja a teljes, ér-
teljes szakálnövés

és rövid használat után úgy a haj, mint
a szakáll természetes fényű és sűrűségű
lesz és megkíméli a legvégsőbb korig idő-
előtti korai megőrzésétől. Egy tégely kenőcs
Lei 50.— Egy darab szappan Lei 35.—

Kapható minden gyógyszerárban és
drogériában vagy az összeg előzetes be-
küldése mellett a romániai fővárosokból:

Gracia Kosmetikai Laboratorium
ARAD. 13775

PÁSZKA ELADÁS

az Grth. Izs. Hitközség
süfődjében, Str. Cerce-
tasilor (Szent Pál-ucca)
14. szám. :: 5 kgmés 602
csomagokban kgmonként
20 lejért a mai napon
= megkezdődött. =
Ugyanott előjegyzések elfogadottak.

Megvételre keressük:

Házat, tüzletet, ingatlant, lakásbe-
rendezést, zongorát, szőnyeget, stb.

„VICTORIA” Iroda. Arad, Piața
Avram Iancu 16. 7410

Régi fogakat és törött arany fogakat a legmagasabb árban veszek	D'Moudjalled és Deutsch Mussa vizsgázott fogászok ARAD, 14115 Bul. Reg. Ferd. 17., József főherceg-u 17.
--	---

Mérlegképes könyvelő,

elsőrangú szakértő

8-10 napi könyvelési mun-
kátot, könyvek felfektet-
ését vagy zárlatot elvállalnia.

Cím Kelet hírlapirodában, Arad.

Arad kedvencei!

Az „Orient” (ezelőtt Szalay) kávéházban
hangversenyző törpe női zenekar ez uton
mond bucsút kedves látogató közönségé-
nek és kéri, hogy hátralevő

Utolsó heti aradi szereplését is
további szíves megjelenésével támogassa.
Reggel 2 óráig nyitva. Belépti díj nincs.

Hálás üdvözléssel:
268 Franciska, Rózsa és Friduska

Ujságmakulatura

5 kgr.-os cso-
:: magokban ::

Kapható a kiadóhivatalban

Modern, gyors, olcsó és kényelmes közlekedés!

Kerékpárra szerelhető 1 HP. Zschopazui D. K. W. motorokat ajánlok
megvételre. — Teodofitok, elegáns kis szintező műszer, körzők, acél
mérőszallagok. — Ugy a motorok, valamint a mérnöki műszerek iro-
dában megtekinthetők. — Veszek sürgősen nagyobb telekkel bíró kis
kültvárosi házat, átveszek előnyös feltételek mellett két- és háromszobás
modern lakásokat. — Astragyári uraknak alkalmi vétel a gyárhoz közel
fekvő ház, megürülő lakással. = Díjmentes műszaki vélemény.

Vasuti anyagok, benzín- és szivógázmotorok, zsinórúveg. 7468
MERLE GEZA okl. mérnök ingatlan- és Áruforgalmi Szakiro-
dája ARAD, Strada Eminescu 8.
(Deák Ferenc-ucca 40. I. emelet.)

Hasznáijunk kizárólag

„PLANTOL”

legjobb növény ételzsirt,

mert tiszta, egészséges és szapor.

KOSERUL előállítva, szigorúan az ortodox
—: Izraelita rituálék szerint. —: 6625

Kapható az élelmiszerüzletekben.

Dávid József, Arad, Str. E. Giorogariu 15. Vécsey-u. 7

No. 10—1924. Com. econ.

PUBLICATIUNE DE LICITATIE

Comisia economică a orașului
cu drept de municipiu Arad ține
licitație la 3. Martie 1924. ora 4
p. m. in localul consilierului eco-
nomic (Primăria etaj I. ușa 104.)
relativ la închirierea pe termen
de 5 ani a localului de cârciumă
din pădurița orașului împreună cu
toate dependințele, sau localul
de cârciumă cu toate dependin-
țele și cu pădurița.

Prețul exclamării este Lei
4000 respectiva 20.000 Lei.

Ca vadiul se va depune 10%
din prețul exclamării in numerar
la inceperea licitației ori libelul
eliberat de vre una din instituți-
unile financiare sea hărtii de valo-
are garantate de stat.

La licitație se poate concura
(participa) numai cu oferte in
scris.

Ofertele in scris inchisă in plic
și sigilate se vor inainta la ince-
perea licitației și numai atunci se
vor lua in considerare dacă ofe-
rentul alătură și garanția prevă-
zută în caietul de sarcini și dacă
declară că cunoaște și acceptă
condițiunile de licitație.

Inainte de inceperea licitației
și după licitație nu se va primi
nici un ofert.

Adjudecarea se va face de
cătră Consiliul Comunal al ora-
șului in ziua de 7. Martie 1924.

Condițiunile de licitație se pot
vedea la Dl. Consilier economic
inaintea licitației și intre oarele
oficioase.

Licitatia se va ținea in conformi-
tate cu articolul 72—83. din le-
gea asupra contabilității publice.

Arad din seșinta Comisiei eco-
nomice a orașului cu drept de
municipiu ținută la 21. Ianuarie
1924.

Comisia economică.

No. 10—1924. Com. econ.

ARVERESI HIRDETMEŢY.

Arad, thjf. város gazdasági
széke az 1924. évi március hó
3-án délután 4 órakor a gazdasá-
gi tanácsnok hivatalában (Város-
háza, I. em. ajtó 104.) árverést
tart a városligetben levő vendéglő,
illetve vendéglő és park
bérbeadására vonatkozólag.

Kiküldési ár 4000 Lei, illetve
20.000 Lei.

Bánatpénzül leteendő az aján-
lati összeg 10% készpénzben az
árverés megkezdése előtt.

Az árverésen csakis írásbeli
ajánlatokkal lehet részt venni.

Az írásbeli ajánlatok lezárt és
lepecsételt borítékban az árverés
megkezdése előtt nyújtandók be
csak akkor vétetnek figyelembe,
ha az ajánlattevő a bánatpénzt is
mellékelte és kijelenti, hogy az ár-
verési feltételeket ismeri és elfo-
gadjja.

Az árverés megkezdése előtt,
vagy után, ajánlatok el nem fo-
gadtatnak.

A döntés a városi tanács által
fog megtartatni 1924. március
7-én.

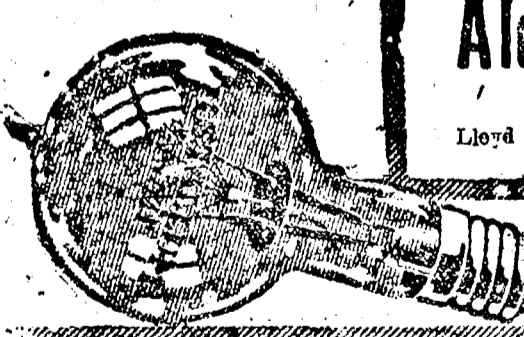
Az árverési feltételek a gazda-
sági tanácsnoknál hivatalos órák
alatt megtekinthetők

Az árverés a számviteli tör-
vény 72—83. §-a értelmében fog
megtartatni.

Arad, thjf. város gazdasági
székének 1924. évi január 21-én
tartott üléséből.

581

Gazdasági szék.

Alegjobb égő

Lloyd 2000. 14141

METALLUM

„Fehér Kereszt” Barban **NELLY** és **RUDI** világhírű modern táncospár a mai naptól kezdve ismét fellépnek.

DEUTSCH ANNA

ARAD, Str. Alexandri 1. sz. :: Ajánlja dusan felszerelt gyermekruha raktárát a b. hölgy-
közönség figyelmébe. :: Fehérnemű varroda. :: Mérték utáni rendelések azonnal eszközöltetnek.

Leltározás miatt női kabátok, ruhák, selymek
mélyen leszállított áron kaphatók:

**„PARIS” Modellházban, ARAD, (városnázá-
val szemben)**

Apró hirdetések.

Miniváló az apróhirdetésekről:
Az apróhirdetéseket díjazás nélkül sor-
rind sorra soroljuk.

Minden szó hirdetéséi ára 2.50 lej.

Vastagabb betűvel 3 lej.

A vastagabb betűvel kívánt szavak-
kat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 5 óráig ve-
szünk fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

A legkisebb hirdetés ára 10 szög
25 lej.

Vasárnap 25 %-al drágább.

A kiadóhivatal fenntartja magának a
jogot, hogy az olyan apróhirdetés szö-
vegét, amelyik tartalmánál fogva ere-
dett alakjában nem közölhető, megvál-
toztassa.

Levelezés.

A kiadóhivatalba a következő jelzés
levelek érkeztek:

„50.000.”

„Passivus.”

„Pensio.”

„Provanzmüchle.”

„Realis.”

„Rendszerető.”

„Representant.”

„Rettenetes jó.”

„Rokkant.”

„Sürgős.”

„Sürgős G. B.”

„Sürgős 4938.”

„Szorgalmas gazdasszony.”

„Tantitónó.”

„Textilnagykereskedés.”

„Timisoara 1902.”

„Unalmas.”

„Ujév.”

„Zeitgemäss.”

A levelek a kéltől igazolás mellett
az Aradi Közlöny kiadóhivatalában átvehető.

Házasság.

ROKONOM egymillió lej értékű va-
gyonnal rendelkező középkorú özvegy
nő, megismerkedne házasság céljából
egy szinte olyan koru komoly férfival,
magasabb rangú tisztviselővel, szőlőbir-
tokos, vagy vidéki gazdálkodó birtokos-
sal. „Vagyonos” jellegre címzett levele-
ket az Aradi Közlöny kiadóhivatala to-
vábbít. 584

NEGYVENHÁT éves intelligens nő férj-
hez menne 50 éves uriemberhez. Vála-
szok „Komoly” jellegre az Aradi Köz-
löny kiadóhivatalába kér. 596

Alkalmazás.

MINDENES főzést keresünk. Arad.
Strada Gheorghe Lázár 4/9. 576

KERESÜNK intelligens tisztviselőt
perfekt román, magyar nyelvismerettel,
gyors- és gépirásban való jártasság ki-
ránatos. Írásbeli ajánlatok személyesen
naponként d. u. 3-4 óráig adandók be.
Aradvidéki Fatermelő R.-T. Arad. Bul.
Gen. Draganin No. 4. 578

MODERN parkirozásokot vállal Pricha
kertész Arad IV. Str. Corneli Lencu-
tia 52. (Dugonics-ucca 50.) 6684

FIATAL ügyes segédet román nyelv-
tudással felvesszünk. Személyes jelente-
zés írásbeli ajánlatok Schönberger és
Grünstein cégnél Arad. 10.011

MÉRLEGPÉES könyvelő órákonnyel-
lést, mérlegkészítést vállal. Címeket
Wallinger hirdetőjébe Arad kér. 15.008

ÜZEMLAKATOS gépész állandó alkalm-
mazásra felvétetik Stiaszny kaptafagyár
ban Arad, Str. Dna Bálasa No. 121. 611

KÉT és négy éves fiúcskák mellé ke-
resek a gyermek ápolásban és nevelés-
ben jártas megbízható nőt. Cím az Ara-
di Közlöny kiadóhivatalában. 603

L'AFLEUR ápolónő ajánkozik. Cím
Arad, Strada Cuzza Vodă 57. (Thokóly
Imre-ucca.) 599

ISPÁNT, családot keresek azonnali
belépésre, ki kertészetben jártas, vagy
kertészt. Bizonyítvány másolatokat Na-
lácy Gézy Pin. Hunedoara. 588

FIATAL SEGÉD vegyes tisztelem részé-
re, főként a textil szakmából, román,
német nyelvismerettel, azonnali belé-
pésre kerestetik. Spitzer Mór, Semeac,
Jud. Arad. 595

RÉGI, ismert biztosító intézet keres fix
fizetés és magas jutalék mellett jószá-
szekítettésű és szorgalmas férfi és nő
üzletszerzőket. Ajánlatot „Ügyes” jel-
legre az Aradi Közlöny kiadóhivatalába
kérünk. 585

KÖNYVELESBEN jártas volt közhiva-
talnok, magyar, német, román, francia
nyelvtudással állást keres. Cím az Ara-
di Közlöny kiadóhivatalában. 586

SZAKÁCSNŐT keresünk vidékre azon-
nali belépéssel. Jelentkezés délután
2-től 4-ig Berkeséknél Arad, Str. Blan-
dusiei (Közép-ucca) 17c) 600

KINDERGÄRTNERIN die auch die kör-
perliche Pflege der Kinder versteht
wird zu zwei Buben von 2 und 4
Jahren gesucht. Adresse die Administra-
tion der Arader Közlöny. 603

KONYHAKERTÉSZT, ispánt, majoros-
nét keres kisebb gazdaság. Arad Casuta
Postalt No. 7. 607

TÖBB kifutó fiúk felvételnek „Orient”
divatruházában Arad. 608

INTELLIGENS leány, románul perfekt
beszélő, drogueriába felvétetik. Cím a
Kelet hírlapirodában Arad. 10.011

IRODAKISASSZONYT keresünk azon-
nali belépésre. Németül, románul tudók
előnyben. Személyes jelentkezés ajánlat
tal Schönberger és Grünstein cégnél
Arad, Bul. Regele Ferdinand 11. 10.011

FRANCIA társalgóbt beszédgyakorla-
tok céljából keresek. Ajánlatokat az
Aradi Közlöny kiadóhivatala továbbít.
616

Lakás.

HÁROM szobás lakás butorral együtt
olcsón megszereshető. Cím Wallinger
hirdetőjében Arad. 15.008

Világhírű valódi angol kizárólag. **Bauer Gyula** Arad, Minorita
Peterson fapipák palota kaphatók

Nemesített hatvani zárt
toku, kék

vetőmagmák

valamint az összes gazda-
sági és konyhakerti import

vetőmagvak

fajtiszta, elite minőségben
kaphatók

14811

Mezőgazdák Kereskedelmi R.-T., Arad

(Gazdasági Egyesület)

ELEGANSAN butorozott szobát keres
idős urihölgy lehetőleg Széchenyi-göz-
malom közelében. Címeket az Aradi
Közlöny kiadóhivatalába „Magányos”
jellegre kérek. 594

SZARAZ helyiség egy szoba butor be-
raktározásához kerestetik. Cím Kelet
hírlapirodában Arad. 10.012

ÁTADÓ lakások 2-3 szobásak belvá-
rosban. Értekezni „Argus”-nál. Ugyan-
ott olcsó telkek eladó. Arad, Str. Emi-
nescu I. szám. 154

Vétel és eladás.

HÁLÓ és szalon berendezések, ebédlő
perza szőnyeg, villany candelaber, hin-
taszék, antik asztal, frack és smoking
öltöny, gobelin és egyéb kézimunkák,
dísztárgyak, finom szövet és száda füg-
gönyök, butorok, fényképező-gépek, in-
ga-óra, asztal és ágynemű eladó. Arad,
Strada Consistorului 12. (Batthyány-
ucca 23.) I. em. 1000

EZÜST és dísztárgyakat, szőnyegeket,
antik dolgokat, háztartási cikkeket, fe-
hérműveket, butorokat, bizományba ve-
szek. Arad, Strada Consistorului 12.
(Batthyány-ucca 23.) I. em. jobb. 1000

MUTARGYAKAT, porcellánokat, japán
és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst
tárgyakat, perza és színes szőnye-
get, egész gyűjteményeket a legmag-
sabb árban vásárol a Salon Artistique
Arad, Bulev. Regina Maria 20. (Fischer
Eliz-palota.) 11895

ANTIK BUTOROK, modern és régi fest-
mények, perzaszőnyegek, műtárgyak,
antik órák és porcellán tárgyak állandó
vétele és eladása. Vidéki meghívásra
kutatunk. Ajánlatok a tárgyak és árak
megjelölésével Szépenyészeti Szalon
Arad Ortutay-palota címre küldendők.
13573

KLASSZIKUS Regénytárat, Jókai összes
műveit, Lexikont vásárol Knieszer pa-
pirkereskedő Arad, Strada Vladimirescu
(Dobó-ucca) 1. 13565

SZEMPEDÉL, sarkoszu, koszoruzsal-
lag nagy választékban és legolcsóbban
Ungerné, színház-épület Arad. 605

KORMÁNYOZHATÓ rodli (bolsi) el-
adó. Arad, Strada Seminarului (Sina-
ucca) 5. 610

NUTRIA SZÖRMÉT VENNÉK. Lehet
használt férfi városi bunda jó állapotban
levő nutria bőlése is. Címeket kérem
leadni (akár telefonon 151. szám) az
Aradi Közlöny kiadóhivatalában „Nut-
ria” jellegre. 20.007

HAJAT vesz, hajfonatok, hajkropek,
legolcsóbban Fischer modern hajmunka
vállalatánál Arad, Strada Mărășesti
(Kossuth-ucca) 58. 59

KOVÁCSÜLLŐ és orsosprés eladó. Ma-
rik bádogosnál Arad. Bulev. Regele
Ferdinand 37. 601

ELEKTROMOTOR 5 1/2 lóerős körfűrés-
szel, hordozható, kocsi szerelve, olcsón
kapható. Koch mészáros, Arad. 617

BUTOR RAKTÁROMBAN ebédlők, háló
szobák, valamint kárpitos árak olcsó
áron kaphatók. Wiegendorf Arad, Str.
Eminescu (Deák Ferenc-ucca) 40a) 13585

VÁSZEK könyveket magas árban. Aján-
lom 110.000 kötetes költészkönyvtárat.
Krausz Paulina, színház-épület. 5426

HÁ olcsón és elegánsan akar berende-
zteni. Vegyen antik butort Salon Artis-
tic-ben. Arad. Bulev. Regina Maria (An-
drásy-tér) 20. 110

KÉZIMUNKÁHOZ legszebb előrajzoló-
sok Ernest kézimunka üzletében Ara-
don, színház mögött készíthetők. 107

TÖBB SZÁZ évfolyam bekötött folyó-
irat és nagy tömeg hangjegy olcsón áru-
sítatnak ki Kerpelnél Arad. 13.623

HASZNALT OLOM mezzételekre keres-
tek. Bővebbet a kiadóban.

Ingyatlan.

ARAD. STR. COSBUC (Wesselényi-
ucca) 61. számú magánház 3 szoba für-
dőszobával eladó. Bővebbet ugyanott a
déli órákban. 307

TIZENHAT hold elsőosztályú szántóföld
aradi határban tanya épülettel, országut
mentén eladó. Értekezni Polonyi János-
nál Arad, Calea Aurel Vlaicu 53. sz. 540

ÚJ PARCELLÁZÁS. Államvasuti fűtő-
ház mellett Arad város belterületén nyi-
lik három ucca villanyvilágítással el-
látva. Házhelyek eladók. Értekezés 2-
4-ig Arad, Strada Vasile Pagubă 45.
(Báthory-ucca) Soltz. 590

MAGÁNHAZAK, bérházak lakással bel-
város és külvárosban ültetházak és
gyártelepek 70.000 lejen felüli árban
nagy választékban előjegyezve Argus-
nál Arad, Strada Eminescu (Deák Fe-
renc-ucca) 1. 155

GŐZMALOM 3 járatu nagy vámkörlet-
tel 150.000 lejért sürgősen eladó. — Hét
járatu vámmalom húzóval részlete
eladó, vagy bebeadó. Megbizott „Arg-
us”-iroda Arad, Str. Eminescu (Deák-
Ferenc-ucca) 1. 155

Üzletek.

VIDÉKI üzletház borkereskedésnek is
alkalmas, azonnal átvehető 6 szobás la-
kással és 600 Hl. hordóval. A hordók
külön is eladó. Cím Kelet hírlapiroda
Arad. 10.011

ÜZLETHELYISÉG Arad, Strada Corvin
(Hunyadi-uccában) berendezéssel átad-
ható. Cím Wallinger hirdetőjében Arad.
15.008

Különféle.

KÜLÖNFÉLE jelmezek kölcsön kapha-
tók Arad, Strada Consistorului 5.
(Batthyány-ucca 29.) III. em. ajtó 3.
Megtéríthető 12-3-ig és délután 6-
8-ig. 604

PENZKÖLCSÖNT azonnali folyósítá-
sunk kellő biztosítékra. Arad, Str. Emi-
nescu (Deák Ferenc-ucca) 1. 155

RÖVID ZONGORÁT, vagy pianót ma-
gas összegért bérletre keresek. Ajánla-
tokat Aradi Közlöny kiadóhivatala to-
vábbít. 615

Ön köhög? Siessen a Csokoládé Királyhoz Arad, Str. Meșianu (Forray-u.) 2. és vásároljon valódi hársfa-mézcsukorkát, arany-
eibis malátakivonatot, szalmiák gyógycsukorkát. Köhögését rögtön megszünteti!